

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A fuzió.

Budapest, március 2.

(6.) A béke csak ma lett igazán békévé; eddig inkább fegyverszünet volt csupán. Az új helyzetnek le kellett vonni minden konzekvenciáját a pártviszonyok körében is, mert különben bekövetkezhetett volna az a veszély, hogy a nagy fáradtsággal létesített kompromisszum valamely váratlan pillanatban valamely váratlan esemény következtében felborul. Az új helyzetnek ez a honorálása ma végre megtörtént. A nemzeti párt ma kimondta a maga feloszlását s tagjai elhatározták, hogy belépnek a szabadelvű pártba. Ez lényegben a fuziót jelenti, habár a fuziónak formái és szokásos előzményei nélkül. Széll Kálmán miniszterelnök erre tegnap megadta az invitet; a nemzeti párt ma elfogadta azt. Ezzel megkezdődik a magyar közéletnek új alakulása. A jövő fejlődésnek iránya és tartalma még ismeretlen ugyan, de egy már most is bizonyos felőle: az, hogy csakis egészségesebb lehet az eddiginél.

Nem szeretnők, ha a szabadelvű pártban félreértenék Horánszkynek ellenzéki hatályát. Nem támadni akart ez a beszéd, hanem csupán igazolni egy heves és nemes harcokban gazdag, de politikai siker tekintetében meddő multat. A nemzeti párt mikor nem csupán jövőjét adja fel, hanem lemond a jelenről is, ha vissza is fojtja keserűségét, de nem tagadhatja meg az igazságot. Az igazság pedig az, hogy erényei kárba veszttek, hibái pedig fokozott súlylyal nehezédtek rá. Programja megvalósult, de részint nélküle, részint ellene. A végén hoppon maradt tehetségeivel és jogosult ambícióival. Ha egy párt az ellenzéken meg tudja termékenyíteni hazájának politikáját, ha képességeiről és érdemeiről csak az elfogultság tud vitatkozni, akkor a saját

feloszlásának pillanatában megengedhető neki az a kérdés, hogy hárt mért nem tudott mégis boldogulni. És megengedhető neki, hogy kendőzetlenül állítsa maga elé a reá nézve fájdalmas igazságot. Mi leszünk az utolsók, akik leplezni vagy mentegetni akarjuk azokat a hibákat, amelyeket a nemzeti párt csakugyan elkövetett. De viszont van bennünk elég méltányosság elismerni azt, hogy e párt törekvéseinek teljes sikertelensége nem egyedül az ő rovására irandó. Van ebben bizony része annak a rendszernek is, amely függésbe hozta a hatalomtól a társadalmat, hatósági befolyás útján kiszajátította, vagy lenyűgözte a nemzeti akaratot. Három évtizednek alkotmányos gyakorlata megdönthetetlen valósággá emelte azt a tapasztalati tény, hogy Magyarországon alulról fölfelé semmiféle politikai törekvésnek, legyen az bármilyen nemes, és semmiféle tehetségnek, legyen az bármilyen ragyogó, nem lehet érvényesülnie. Amíg ez csak valószínűnek látszott s amíg voltak elvi eltérések a hatalom és a nemzeti párt között, mindaddig nem volt meg a teljes jogosultsága a fuziónak. De amióta kiderült, hogy a megbénított nemzeti akarat harc-kép-telenné lett s amióta Széll Kálmánban olyan férfiú jutott a kormány s a többség élére, akinek programjában és egyéniségében a nemzeti párt feltétlenül és örömetest megbizik, azóta elkerülhetlenné és sürgössé vált a fuzió.

Azt az alternatívát, amely kapcsolai közé ragadta a nemzeti pártot, Horánszky Nándor ma így állította fel: vagy belépni a szabadelvű pártba, vagy visszavonulni a politikai élettől. Az előbbi elhatározás mellett sok nyomós ok küzdött, az utóbbit semmi sem javallotta. Az önkéntes számkivetés a közéletből kényelmes, sőt talán kellemes is lehet olyan férfiakra, akik belefáradtak a meddő küzdelembe, s a kiknek nyugalomvágyát busásan

indokolja évtizedek óta kifejtett tehetségük és akaraterejük kétségbejítő eredménytelensége. De hogy a közéletre kár háramlanék e nagy képességű férfiak félreállításából, hogy e jelentékeny tehetségek tompa abdikációja még sivárabbá tenné politikai életünket: azt ügy-bár bizonyítani is felesleges. Más volna az, ha elvi akadályok szegnék útját a fuziónak. De az új kabinet politikája nem csupán irányában, hanem jelentősebb részleteiben is teljesen megfelel a nemzeti párt politikai álláspontjának. A béketárgyalások során kitűnt, hogy a közjogi alap felfogásában, a közszabadságok fejlesztése tekintetében és a közélet erkölcsi tartalmára nézve Széll Kálmánnak meggyőződései kifogástalan összhangban vannak a nemzeti párt meggyőződéseivel. Ilyen körülmények között a nemzeti pártnak nem volt többé joga különállásának fenntartására; s ezen kívül egy speciális szempont egyenesen kötelességévé is tette a Széll Kálmánnal való szerves egyesülést. Ez a szempont: az uralomra jutott új irányzatnak magában a szabadelvű pártban való helyzetét. Ott még napokkal ezelőtt is a régi rendszer embereinek kezében volt a hatalom és a vezérszerep. A hatalmat kivette kezükből a fejedelem; de a vezérszerephez még szeretnének ragaszkodni s kétségtelen, hogy jószántukból nem fognak tőle megválni. Az új politikának hivatott ez a szempont erkölcsi kényszerrel hívja Széll Kálmán zászlója alá.

A többség immár érdekes keveredési folyamattal lesz a tárgya. Az új irány, amelyet Széll Kálmán képvisel, a közvélemény lelkes támogatását s a többség legnagyobb részének (beleértve most már a nemzeti pártot is) őszinte és buzgó helyeslését bírja. De a régi rendszernek is vannak még hívei, akik ha most nem is küzdenek, de azért még nem adtak fel minden reményt. A hangulatok nivellálása fog most a szabadelvű pártban

TÁRCA.

Románc

a háremhölgyről és a gazdag angolról.

I.

Előhang.

Nem virulnak mai napság
Szerelemtől véres rózsák,
És a gáláns kalandokban
Már nem elmés a bohóság, —

Kiveszett már Casanova,
A dalos is, a vitéz is,
Igy történt, hogy hős dolgában
Megszorult az új poézis!

És a költő kollemtelen,
És a lantnak hurja néma:
A tavaszban, a sugárban,
A virágban nincsen téma!

És mikor már sirva kérdjük:
A poézis lángja ég-e? —
Megvigasztal telegramban
Reuter újság-ügynöksége, —

Reuter újság-ügynöksége,
Mely a szultán háreméből
Telegrafál egy románcot,
Hogy a költő lelke épül, —

Telegrafál egy románcot
Heine Henrik zsánerében,
Napkeleti karesú lányról,
A kinek a haja ében, —

És a fő-fő eunokról,
Ki könnyelmű volt felette,
És egy gazdag anglusról,
Ki mindkettőt megszokta, —

Mely botrányon jól mulat most
Az aranytól fényes Sztambul. —
Igy vesz tárgyat a poézis
Reuter-féle telegrambul!

II.

A tulajdonképpeni románc.

Ragyogó est. A műezzim
Már rákezdett est-dalára
És az égnek kék öléből
Egyre hull a hold sugára,

Le a néma sok bazárra,
Le a fényes tenger-árra,
S a bizanci stilben épült
Óreg Aja Szofiára, —

Nemkülönben a szerájra,
Hol a napi munka multán
Ezerötszáz feleségét
Nézi Abdul-Hámíd szultán.

Végre így szól ásitozva:
„Végignézve eme masszán,
Új szultánám jut eszembe,
Kit ma hoztak, — hol van Hasszán?”

Gyorsan jó a hosszú Hasszán,
A szerájnak eunukja,
A kinek a fő kötelme,
Hogy az ajtót jól becsukja.

„Lépj a nagy ur színe elé
Napkeletnek gyöngytündére, —
Hadd ragyogjon szeme napja
Tested virág-szépségére!”

Abdul-Hámíd elmélázik
A virágzó test tavaszszán,
És huncutul kérdi osztég:
„Mikor jön a sor rá, Hasszán?”

Az meg mindjárt megtalálja
Nóteszének végső lapján:
„Ezerkilencszáz kilencven
Január hó első napján!” —

... Csöndes éjvan. Minden alszik
A homályban, a szerájban...
Szüzi bájjban egy leány sir
Künn a kertben éjféltájban.

És jó Hasszán: „Mire vársz itt
Napkeletnek gyöngytündére? —
„Ezerkilencszáz kilencven
Január hó elsejére!...”

„Álvás helyett” — korhol Hasszán —
„Nagysád itten künt csatangol?”
Eme pereben a kert falán
Megjelent a gazdag angol.

Nem tartott a szerelemről
Hosszadalmas, elmés essayt,
Ennyit szólott csak: „Várom, kérem,
Ajka boldogító yes-ét!”

Bülbülszavu csaloganyok,
Rózsailat bűvös csókja,
Szerelemtől fényes holdfény,
És a szöke angol bókja, —

megindulni. A nyíltan bevallott elvek tökéletes azonossága mögött bizonyos pszichológiai feszültség lappang. Reméljük, hogy a hangulatoknak ez az ellentéte idővel elsimul és hogy a régi rendszer hívei őszintén és véglegesen megbarátkoznak az új irányzattal. A létrejött béke nemcsak megdöntötte, hanem el is hantolta az exkluzív párturalom rendszerét. A Széll-kabinet új lobogót jelent, a melyet riadó örömmel köszönt az egész közvélemény. Ez a lobogó ott leng a szabadeivüpart várfokán s védelmére új csapatall gyarapodik a helyőrség. Ezt a lobogót csak *kivülről* érhetné baj. Akik *belülről* akarnák megtámadni, azok maguknak okoznának bajt, nem a lobogónak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 2.

Most teregetik a fátolt a multakra s a fátol finom szövésén olykor még áttör valami, ami a multé. Egy kis gyom, egy kis folt. De az új korszak emberei szemet hunyunk fölötté és ami nemrégiben még megbotránkozta őket, most azon is mosolyognak. Egy-egy kései hang az obstrukcióból: ennyi az egész. S ha már egyszer megvirradt, az ember nem ijed meg tőle, hogy valamelyik sötét zugból egy megkésett denevér röpül föl. Hiszen már megvirradt.

Madarász apó például gyanútlanul mutatta be az ülés elején a nemesócsai mandátumot. S valahonnan a szélsőbalról megsuhogott a denevér szárnya.

— A Bánffy utolsó mohikánja. Ez még az ő választása.

Senki sem haragudott a kiállításért. S az sem ijesztette meg az embereket, hogy az elnökválasztás küszöbén a házszabályokhoz szót kért Bolgár Ferenc. Obstrukciót nem fog csinálni, azt tudták róla. A többi pedig mellékes. Aminthogy pikáns volt ugyan a Bolgár Ferenc kis beszéde, de ártatlan. Mindössze azt kérdezte, hogy mi jogon árasztották el a Ház asztalát olyan szavazócédulával, amelyikre a Perczel Dezső neve van följegyezve és mi jogon állnak a Perczel hívei a terem közepén, holott a szavazás titkos?

Az öreg Madarász apó maga is tréfával ütötte el az interpellációt:

— A szavazó cédulákért ne engem tessék faggatni, hanem azt a pártot, amely iránt a képviselő ur talán *holnapról kezdve* több bizalommal fog viselkedni.

Mind megejték a szultánát. — Minden asszony gyarló, gyatra, Ó is rögtön eltökölte: „Megyek önnel el Nyugatra!”

„Ön is eljön, drága Hasszán, Szól az angol elegánsul, „Ont már várják, majd beválik Ideális intendánsul!”

Szöktek. Minden állomásnál Várta kocsit, várta pár ló, — Utazásuk első célja: — Mi volna más?! — Monte-Carlo.

III.

A méla akkord.

Monte-Carlo eszplanádján A szökő-kut közelében Sétál minden este egy hölgy, Akinek a haja ében, —

Ugyszintén a hosszú Hasszán, Ki nem éppen igéző kép, — Azután a gazdag angol, Aki napról-napra szökőbb, —

A ki napról-napra szökőbb, És mosolyog haloványon, Mikor elnéz Hasszán úron, Meg a károsú szép leányon.

És a delnök kacérkodnak, Irigyköve ránevetnek: „Egy az Ázrák törzsökéből, Kik fizetnek, ha szeretnek!”

Gergely István.

Derű ömlött el a völgyön, nevettek a pikáns válasznak. Egyébként a t. Ház végre *komolyan* szavazott, nem a látszatért s ahogy előre volt látható, Perczel Dezsőt jelentékeny többséggel meg is választotta elnökének. Szilágyi Dezső körül, aki akarata ellenére lett a kisebbség jelöltjévé, még ebben az órában is sorakozott valami nyolcvan szavazat. Nekünk erre a jelölésre van egy szavunk: ha az ellenzék tüntetni akart Perczel ellen, akkor kár volt Szilágyi Dezső rovására tüntetni; szemelte volna ki az ellenjelöltet a saját táborából. A Szilágyi Dezső neve nem arra való, hogy mint tüntetési instrumentum szerepeljen; s ettől el is tekintve, ez a név nem az ellenzéké, hanem Szilágyi Dezsőé. Egyetlen szavazat különben Pulszky Ágostonra esett s ez a kis mókás pointe szintén amolyan emlék volt a multból. Nem a harag csinálta már, csak a jókedv. Mintha az obstrukció végtelen mondata után (amilyeneket Pulszky tud olyan remekül nyújtani) ez a szavazat rakta volna le a pontot.

S a pont helyén is volt. Mert a következő mondatnak már egészen más volt a tónusa. Valami fenség áradt ki belőle s akármilyen századvégi az ember, egy kicsit föllekesedett tőle. A Madarász apó bucsuztatása következett ugyanis. Az öreg ur még egy utolsó tüzös dikciót vágott ki az elnöki székéből, magyarosat, fiatalost — aztán visszasétált a dobogóról a közlegények sorába és szépen elérzékenyedett, mert nagyon melegen ölelte magához a pártja s tapsolt neki az egész parlament. A miniszterelnök is csak úgy tapsolt, mint akár Endrey Gyula. És ez még csak a preludium volt, az igazi bucsuztató csak azután jött.

De előbb közbeesett a Perczel Dezső installációja.

Az nem volt egészen szép. Ahogy rendjelesen, fényes diszmagyarban fölsétált a dobogóra, a szabadelvüpart egyik csoportja talán tulontul is tüntetett mellette. Ezért aztán a szélsőbal el futotta a vér s hátranyult a letett fegyverei után. Kikapott belőlük egyet és nagy buzgóssággal hajigálta az új elnök felé az *abucogokat*, ami egy kicsit esunya momentum is volt tán. Később a székfoglalójába is belekapott s mikor az új elnök köteles szerénységgel említette a maga foggyatékos képességeit, a szélsőbal ezt is a régi tónusban szögezte le. Hogy nagyon igaz. Pedig nem szabad eltagnadni, hogy Perczel Dezső eltalálta a hangot, amelyen neki bemutatkoznia illik, sőt olyat mondott, ami majdnem az expláció szavának tetszett. Ki akarja érdemelni a t. Ház bizalmát — utólag. Jól meg kell érteni: *utólag*. Az ilyen bemutatkozás bizony megérdemli a türelmet legalább.

S aztán Perczel mégis csak lefegyverezte a t. Házat. Mert ő nyitotta meg a mai ülés legszébb jelenetét; a *Madarász apó ünneplését*.

— Éljen Madarász! — hangzott nyomában végesvégi a termen.

S az öreg ur már nedvesedni érezte a szemét, mikor egyszerre fölemelkedett Széll Kálmán miniszterelnök s emelkedett szavakkal az egész nemzet köszönetét rakta le a nesztor lábaihoz. Meleg érzés, szines gondolat, igazi hála szólt a miniszterelnök szavaiból s szinte meglátszott a karzaton, hogy maga is tapsolni szeretne az egész tapsoló parlamenttel. S a szép aktust, mely tiszteletére válik a miniszterelnök finom tapintatának, siettek teljesebbé tenni az összes pártok vezérei. Kossuth Ferenc, Horánszky Nándor és gróf Zichy Aladár — mindegyik meghajította az apó előtt pártjának lobogóját s az öreg ur akkor már csak remegve dadogta:

— Köszönöm... csak jut egy kis öröm az egyszerű polgártársnak is. Persze, meg kell előbb öregednie... De nagyon szép volt. Köszönöm.

Nem is állta tovább a teremben. Kisietett a folyosóra s ahogy sorra kapták el a gratulációkat a kezét, Madarász apó utólagja nagyot topantott a csizmás lábával:

— Teringettél! Hiszen nem én csináltam a békét, hanem Széll Kálmán!

S mosolyogva szökött tovább. Egy darab história szökött vele, mert hiába választotta meg ma a t. Ház az elnökét s a két alelnökét, megannyiukra, de sok egyébre is leesik már a feledés moha-

s odakünn az országban, ahol a tűzhelyek körül régi időkről beszélget a magyarság, még mindig emlegetni fogják az unokák, hogy volt idő a magyar parlament életében, amikor a harag és kétségbeesés gőze fogta el a magyar fejeket s a parlament elnöki székében nem választás, de kora jogán ült egy fehérfejű aggastyán, aki nem tudott kétségbeesni és tiszta fővel, acélos karral, fiatalos tüzzel vezette a tanácskozásokat, míg csak megvirradt. S az a fehérfejű aggastyán ő volt, Madarász apó...

A képviselőház ülése március 2-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Madarász József*, majd *Perczel Dezső*. A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Darányi Ignác*, báró *Fejérváry Géza*, *Wlassics Gyula*, *Cseh Ervin*.

Elnök: Az ülés megnyitása s a jegyzőkönyv hitelesítése után bemutatta *Széll Kálmán*nak, *Hegedűs Sándornak* és *Plossz Sándornak* leveleit, amelyekben jelentik, hogy mandátumukról lemondanak. Előterjeszti *Zámory Béla* mandátumát.

Műnűhöz Aurél előadó benyújtja a véderőbizottság jelentéseit az ujoncjutalék megajánlásáról s az ujoncjutalék mennyiségéről szóló törvényjavaslat tárgyában.

(Elnökválasztás.)

Elnök elrendeli az elnökválasztást és a névsor felolvasását.

Gróf Esterházy Kálmán jegyző: (Olvassa a névsort.) Áidinger János! (Nagy zaj balfelől. Mozgás jobbról.)

Bolgár Ferenc: T. Ház! A házszabályokhoz kérek szót. (Felkiáltások jobbfelől: *Szavazás közben nem lehet!* Halljuk! Halljuk! balfelől.)

Elnök: A házszabályokhoz kíván szólni a képviselő ur? (Folytonos zaj.)

Bolgár Ferenc: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!)

Kérem az igen tisztelt elnök urat, miután a szavazás titkos, méltóztatásuk intézkedni arról, hogy a terem közepé ne legyen elfoglalva sem tisztviselők, sem mások által. Másodszor azt a kérdést vágyok bátor a tisztelt elnök urhoz intézni, hogy miután a szavazás titkos és mi cédulákkal szavazunk, nekünk pedig nincs meggyőzőnkél erre való ódula, mi az oka annak, hogy a Ház asztalára olyan cédulák tétettek, amelyeken Perczel Dezső képviselő ur neve van? (Helyeslés balról. Zaj jobbról.) és miért nincsen ezekre másnak a neve írva? (Helyeslés balfelől. Felkiáltások jobbfelől: *Ez szokás volt mindig!* Folytonos zaj.)

Elnök: Kéri a képviselőket, a jegyzőket és az irodáigazgatókat, hogy menjenek a helyükre. Ami a szavazás titkos voltát illeti, jól tudja, hogy az sohasem szokott titkos lenni; a Ház régi gyakorlatát követve, amikor a szavazólapok kinyomtatását elrendelte.

Gróf Esterházy Kálmán jegyző: Olvassa a névsort. A képviselők beadják szavazólapjukat.

Elnök: Kijelenti a szavazás eredményét: 448 igazolt képviselő közül, — elnök nem szavazott, 129 képviselő távol volt — szavazott 319 képviselő. *Perczel Dezsőre 244*, (Hosszantartó élénk éljenzés a jobboldalon.) *Szilágyi Dezsőre 74*, (Hosszantartó élénk éljenzés a baloldalon.) *Pulszky Ágostorra egy szavazat* esett. (Derültség. Félkiáltások a baloldalon: *Magára szavazott!*) és így *169 szótöbbséggel a Ház elnökévé Perczel Dezső választott meg*.

(A korelnök bucsuja.)

T. képviselőtársaim, végeztem. De mielőtt képviselőtársaim sorába visszalépek, engedjenek néhány percre. (Halljuk! Halljuk!) Midőn a Ház elnökségét koromnál fogva jogosan elfoglaltam, akkor mindenki ismerte és tudta, hogy én a történelmi független Magyarország, a gyökeresen haladó népfenségi vagy demokratikus pártnak, a társadalom bajai orvoslásának vagyok egyik híve. (Hosszas, lelkes éljenzés a szélsőbaloldalon.) De tudtam, hogy midőn e helyet elfoglalom és a Ház tanácskozásait vezetem, vissza kell szoritnom saját meggyőződésemet, saját érzéseimet. Tanúságát kívántam működésem alatt adni annak, hogy ezt teljesíttem és csakis az alkotmányos szabadságot biztosító törvények tiszteletét és házszabályainkat tartva szem előtt, óhajtottam vezetni a tanácskozásokat. (Élénk éljenzés.) Minden halandó tévedhet és hibázhat; én is hibázhattam, tévedhettem akaratlanul. De engedjék meg, hogy megköszönöm szives jóindulatú támogatását az egész Háznak, még néhány szót mondjak, most is nem saját meggyőződésemet, óhajaim és vágyaim, hanem a hazám alkotmányos szabadságát biztosító törvények nyomán.

Midőn ide léptem, hivatkoztam az 1861-iki óvás indokaira, melynek főcélja ez: hazánk törvényei tisztelete azon igazságosság, amelylyel a nemzet minden fegyver ellenében győzelmet nyert. Azon beszédben hivatkoztam azután hazánk tizenhárom évig tartott alkotmányellenes kormányzatára; hivatkoztam az 1827. évi III. törvényekre, amelyben nemzet és király egyaránt elismerték, hogy csakis a törvények,

az alkotmány tisztességes, szoros megtartása az, amely nemzet és fejedelmek között létezik. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) És a királynak a nemzet vágyai, óhajai, reményei legfőbb, leghebbebb védőjének kell lennie. Ezt tanúsítja ezen 1827. évi III. törvényeik. Ez hivatkozik az 1790. évi X. törvényeikre.

Előre láttam a súlyos viszonyokat, amelyek hazámra neheztek, de soha kétségbe nem eső leltem sugallatából és nemzetemre vetett reményemmel biztam abban, hogy meg fog virradni. *Ugy látszik, virrad.* (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De azon törvényben hivatkozva az 1790. X. törvényeikre, föltettem magamban, hogy ezt — akkor nem olvastam, nem mondtam el, — hogy midőn lelépek és megköszönöm t. képviselőtársaim, barátaim, a szíves jóindulatokat, akkor igenis föl fogom olvasni, el fogom mondani semmi más időnköl, de azért, hogy okuljon a nemzet és okuljunk mi is alkotmányt védő, alkotmányt szerető őseink emlékére, amely nemzetem, mint mondtam, akkoron is, és mindenkor, míg a nemzetnek fejlődési széke van, a fejedelem is benn értendő. Ősi apáink és fejedelmek szép példáját adták akkor hazánk függetlensége, önállósága biztosításának. Nyissátok föl a törvényest II. kötetének 1790—91. X. törvénycikkjeit. (Halljuk! Halljuk!)

Ez apáink ama szent hagyománya, amelyet többi alkotmánybiztosító törvényeinkkel együtt mindnyájunknak kötelességünk megtartani; (Élénk helyeslés balfelől.) ebben kell egymással versenyeznünk. A tapasztalat és a történet megtanított bennünket arra, (Halljuk! Halljuk!) hogy amely törvény nincsen bevéve a nemzet szívébe, azt a hatalom minden percében eltörölheti, (Ugy van! Ugy van! balfelől.) de amely törvényeket ezredéves szabadsága, szerető és századok szenvedése forrasztottak össze a nemzet önértetével, azt a hatalom egyidőre megátolhatja, de megsemmisíteni nincsen földi hatalom. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) A hatalom ideiglenes körülményeit, a kor szabad szelleme, az örök igazság porba dönti, megsemmisíti; a nemzeti élet örök, szívébe vésett szabadságszeretete, önállósága, függetlensége (Élénk helyeslés balfelől.) vele él örökre.

Képviselők, versenyezzünk a haza alkotmányos szabadsága biztosítékainak fokozásában, megszerzésében, versenyezzünk egész hazánk népo gyermekeinek értelmesség, műveltség, vagyonosság tételében. (Élénk helyeslés és éljenzés balfelől.) Versenyezzünk a jogegyenlőség kivívásában mindenkire egyenlően, és versenyezzünk főképpen hazánk és nemzetünk diesőségének kivívásában. (Hosszantartó, lelkesült éljenzés balfelől.) Midőn lelépek, azt óhajtom, mindanyian legyetek jobbak és hibéből szeretői hazánk szabadságának, nemzetem diesőségének, a nép jólétének, mint én vagyok. Isten áldjon meg benneteket. (A korelnök elhagyja az elnöki széket s helyére megy. Hosszantartó éljenzés és taps. Perczel Dezső elfoglalja az elnöki széket. Zajos éljenzés. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Abcug!*)

Sima Ferenc: *Abcug Perczel!* (Zajos éljenzés a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!)

(Az új elnök székfoglalója.)

Perczel Dezső elnök; T. Ház!

Sima Ferenc: *Abcug Perczel!* (Zajos éljenzés a jobboldalon.)

Perczel Dezső: Midőn a Háznak az ímént meg-ejtett választásban nyilvánult akaratából e helyet, melyből a legutóbb lefolyt országgyűlési ciklus két ülészaka alatt ismételt és gyakrabban volt szerencsése a T. Ház tanácskozásait vezetni, mint a Ház megválasztott elnöke elfoglalni, lehetetlen, hogy legelső sorban is legforróbb köszönetemnek ne adjak mélyen átérzett kifejezést. (Halljuk! Halljuk!) a bennem helyezett és általam soha eléggé meg nem becsülhető bizalomért. Mennél jobban át vagyok hatva ezen állás fontosságától, minél jobban ismerem az avval járó feladatok súlyát és az azzal kapcsolatos kötelességek nagyságát és másrésztől viszont, egyénileg mérlegelve, minél inkább *érem saját tehetségemnek gyengeségét.* (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) a jobboldalon.) másrésztől minél inkább vagyok saját *erőmfogyatékosságának tudatában,* (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Éljenzés jobbról.) annál fokozottabb hála kötelez az T. Háznak ez a rendkívül megtisztelő bizalom, melylyel kitüntetni méltóztatott. Fogadja éppen ezért a T. Ház nemcsak a hála és köszönet igaz érzelmeinek nyilvánítását, de egyúttal azon komoly és határozott biztosítást is, hogy elnöki működésében minden legfőbb törekvésem leendő a Háznak ezen előlegezett bizalmát utólag, a jövőben, igazán és tényleg kiérdemelni és arra méltóképp és hűségesen rászolgálni. (Éljenzés a jobboldalon.) Legyen meggyőződve a Ház, hogy eljárásom irányítói mindenkor a törvény és ennek a Háznak a házszabályai lesznek. (Helyeslés és éljenzés.) Legyen meggyőződve a Ház, hogy e helyen sugalmazom csakis a hazaszeretet, az alkotmány-tisztelet, a király iránti hűség és saját lelkiismeretem lesz. (Zajos éljenzés jobbfelől.) Legyen meggyőződve a Ház, hogy minden ténykedésemnél mindenkor és állandóan szigorú pártatlanság, (Élénk helyeslés) és elfogulatlan, részrehajlatlan tárgyilagosság fognak vezetni. (Élénk éljenzés jobbfelől.) Legyen meggyőződve a Ház, hogy teljes erőmből azon leszek, hogy

megőriztessenek ennek a Háznak alkotmányos jogai, hogy megtartassék annak tanácskozási rendje és hogy megóvassék annak méltósága és tekintélye. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől.)

De, tisztelt Ház, bármily odaadással és bármily lelkiismeretességgel iparkodjam is ezen cél és irány felé, igyekezetemnek csak úgy lesz és csak úgy lehet sikere, ha viszont ennek a Háznak egész összessége, ennek a Háznak egyeteme a maga részéről is kegyes lesz engem nagybeosú támogatásában részesíteni, ha ennek a Háznak valamennyi tagja szíves lesz törekvésemben engem folytonosan és állandóan istápolni. Éppen ezért, tisztelt Ház, teljes bizalommal és teljes tiszteléssel kérem összes tisztelt képviselőtársaimat minden oldalon, hogy engem az ily vázolt és magam elé tűzött elnöki működésemben szíves jóakarattal támogattai és nekem segítségemre lenni szíveskedjenek. (Élénk éljenzés jobbfelől.)

(Madarász József üdvözlése.)

És t. Ház, most át is térhetnénk a napirenden levő teendőink folytatására, ha még egy kellemes kötelességet nem kívánnék teljesíteni. Meg vagyok győződve arról, hogy az egész Ház osztatlan helyeslésével találkozom, midőn a Ház csak ímént lelépett korelnökének, (Éljenzés.) aki mint a Háznak nosztora, magas életkora dacára ifjui hűvel és lelkesdéssel, buzgalommal és kitartással, példát adott, félésszázadot meghaladó politikai mult gazdag tapasztalataiból merített jártasságával és szakavatottságával több hónapon át vezette ennek a Háznak a tanácskozásait, (Élénk éljenzés.) a Háznak, de egyúttal mindnyájunk nevében is *köszönetet mondok* (Hosszantartó, általános, élénk éljenzés.) és egyúttal felkérem a t. Házát, méltóztassék hozzájárulni ahhoz, hogy a Ház ezen köszönetének és elismerésének a mai ülésről vezetendő *jegyzőkönyvében* maradandó emlékké megörökítse. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Szűll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! A T. Ház talán lesz kegyes megengedni, hogy e percben azok után, amiket a Ház t. elnöke mondott, én is egy kijelentést tegyek. (Halljuk! Halljuk!) *Madarász József* korelnök t. képviselő társunk nehéz és hosszú időn keresztül viselte a korelnöki tisztet és vezette a Háznak ügyeit és üléseit. (Éljenzés.) Ritka, kedvező szerencse a gondviselés részéről kiérdemelni, hogy valaki azzal a bámulatos lelki és testi erővel legyen megáldva, mint ő, ő azonban ennél többet érdemelt ki. Kiérdemelte ezen tisztének teljesítésében a mi elismerésünket és őszinte hálaunkat (Élénk éljenzés), az ő nagy buzgalma, határozottsága, pontossága, az ő lelkes és ifjui tüzzel nyilvánuló érzelmei és részrehajlatlansága (Igaz! Ugy van!) azon a helyen oly imponáló modorban nyilatkozott meg, hogy én részemről csak a legteljesebb elismerést és köszönetet szavazhatom neki. (Általános élénk helyeslés.)

Az ő egyénisége, csodálatos módon ínt, mintha megfíjodott volna napról-napra azon a helyen és azt a fiatal erőt, amelyet benne ott bámulva láttunk, mintha átvitte volna ide, jutott belőle nekünk is. Én e helyről kötelességemnek tartottam az elismerés legmelegebb hangján az ő tisztí viselkedéséről és arról, miként teljesítette korelnöki kötelességét, megemlékezni és neki részemről elismerést és köszönetet szavazni. (Általános élénk helyeslés és éljenzés.)

(A pártok hódolata.)

Kossuth Ferenc: T. Ház! Nincs a Háznak olyan pártja, amely oly melegen fejezhetné ki köszönetét Madarász József iránt, mint az a függetlenségi párt, amely azt a zászlót lobogtatja, amely alá ő most fiatal ember esküdt és amely alatt megállíthatatlanul és meg fog állni mindhalálig. (Igaz! Ugy van!)

Ritka embernek adatott meg az a szerencse, hogy agy korában olyan szolgálatot tehessen hazájának, mint amelyet ő tett. (Igaz! Ugy van!) Hazaszeretetének örök ifjuságában teljesítette nehéz feladatát. Részrehajlatlan volt ő, a lelkes pártember és akkor lépett le az elnöki székről, midőn e hazában a törvény, a jog és az alkotmány diadalmaskodtak. (Élénk éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Horánszky Nándor: T. képviselőház! Azon párt nevében, amelynek szerencsés vagyok elnöke lehetni, a legőszintébb és legmelegebb érzelmeikkel csatlakozom azon elismeréshez és köszönethez, amelyet igen t. képviselőtársunk, Madarász József irányában úgy a Ház igen tisztelt elnöke, mint az igen t. kormányelnök ur és a függetlenségi pártnak az elnöke is kifejezett. A magam részéről is szerencsésnek érzem magamat, hogy ezen érzesnek kifejezést adhatok és kívánom, hogy a gondviselés őt hosszú ideig azon erőben vezethesse a közpályán, amelyet eddig is élvezett. (Általános élénk helyeslés.)

Gróf Zichy Aladár: A néppárt nevében lerója az elismerés adóját a volt korelnöknek.

(Alelnökök választása.)

Elnök: Elrendeli a szavazást a két alelnök, majd kihirdeti az eredményt.

Szavazott 282 képviselő. *Dániel Gábor* kapott 222, *Tallán Béla* 220, *Szentiványi Árpád* 67 és *Kubinyi Géza* 8 szavazatot s így *Dániel Gábor* és *Tallán Béla* megválasztattak a Ház elnökeinek.

(Indemity.)

A holnapi ülés napirendjére az elnök az *indemity* tárgyalásának folytatását tűzte ki s délután egy órákor az ülést bezárta.

BELFÖLD.

A békepolitika.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 2.

Ma valósággá vált, ami *Szűll Kálmán* kabinetalakítása óta bizonyos volt: a nemzeti pártnak a többségbe való beolvadása. A nemzeti párt mai országos gyűlése kimondta a csatlakozást és a párt vezére, gróf *Apponyi Albert*, akit legszomorubb fiúi kötelessége tart távol a politikai eslekvéstől, táviratban értesítette hűveit, hogy velök meg és velök marad.

A békepolitika diadala ezzel a nagyjelentőségű eseménnyel betetőződött. Mától új, termékeny korszaka datálódik a magyar politikának: a hatvanhetes alapon álló összes liberális elemek együttműködésének korszaka.

(A nemzeti párt országos értekezlete.)

Ma délután öt órákor volt a nemzeti párt országos értekezlete a belvárosi *Sasok* körében. A gyűlésen jelen voltak a párt országgyűlési tagjain kívül a párt kültagjai és vidéki elvtársai igen nagy számmal.

Az elnöki széket zajos éljenzés közben *Horánszky Nándor* elfoglalván, a hosszú éveken keresztül folytatott küzdelemben megedett és kipróbált ösztartozandóság meleg érzetével üdvözölte a megjelenteket, kik ügybuzgalmuknak és hazaszeretettüknek ezáltal is fényes tanubizonnyitékát adták azon áldozatkészségben, hogy ez alkalommal, ily tekintélyes számban jelentek meg. Hálás köszönetet mond ezérel a megjelenteknek és felhívja figyelmüket ennek az értekezletnek nagy fontosságára, mely a nemzeti párt sorsa felett lesz hivatva határozatot hozni. Meleg szavakban elérik meg a párttagok törhetlen buzgalmáról, elhűségéről és kitartásáról és az értekezlet élénk éljenzések között megnyitja. Egyszersmind a jegyzőkönyv vezetésére *Makfalvy Géza*t kéri fel.

Az értekezlet tárgyát megelőzőleg bejelenti, hogy a párt vezére azon súlyos család csapás következtében, mely őt édes atyja elhalálása által érte, ezen az értekezleten meg nem jelenhetett, kijelenti azonban, hogy őt távollétében a gyorsan egymásután fejlődő viszonyokról állandóan értesítvén, tőle a mai napon azon hűsreztelésekkel szemben, melyek magatartására vonatkozólag felmerültek, két táviratot vett. Ezek egyikében csatlakozását jelenti ki az értekezlet hozandó határozatához, másikában pedig arról értesíti a párt elnökségét, hogy azon esetben, ha az értekezlet az új kormány politikájához leendő csatlakozást határozza el, a *többi nemzeti párti képviselőkkel együtt a szabadlevő pártba ő is belép.* Ezt az értekezlet zajos éljenzéssel vette tudomásul.

Ere az elnöki széket éljenzések mellett *Szentiványi Árpád* foglalta el s felolvassa *Apponyi sürgönyét*, mely a belépést határozotlan kifejezi, szólasra *Horánszky Nándor*t hivta fel.

Horánszky Nándor jelezvén, hogy az értekezletnek egy határozati javaslatot kíván elfogadás végett előterjeszteni, ennek indoklásául nagy vonásokban a következőket mondotta: Az 1876-iki lüzó után a szabadlevő pártból történt első kilépés óta, mely a nemzeti párt magvát képezte, huszonhárom év telt el. Azóta a küzdelemben, melyet e párt a nemzet jogai és érdekei mellett valamint a közélet tisztaságának fenntartása céljából folytatott, törhetlen önzetlen és önfeláldozó volt: a párt nem gondolt soha másra, mint az ország igazi érdekében, melynek egész működését szentelte. (Igaz, ugy van!) Hűséggel állott meg mindenkor ezen érdekek védelme terén és belevitte e küzdelemben tudásának és erejének teljességét, büszkén hivatkozhatván arra, hogy a parlament tárgyalásai színvonalának emelésében mindenkor kiváló része volt. (Igaz, ugy van!)

Bizonyossága ennek az a körülmény, hogy jól lehet e párttal szemben a hatalom minden erejét és az illegális eszközök minden fogyóvát felhasználja, sőt nem egyszer pusztulását is hirdette, mégis a közélet tengelye mindenkor, sőt a legutóbbi időben is e párt működése körül fordult meg. (Igaz! Ugy van!) Küzdelem nehéz volt, mert a közélet minden bajához bátran hozzányult, látva azon keletkező irányt, mely a személyes uralom megállapítására volt irányozva. Eymasután rontattak meg az intézmények és nyomatott el minden önállóság, mely a közélet terén ezen személyes politikának útját állni igyekezett. (Igaz! Ugy van!) Ezen irány mindjárt kezdőben a társadalom gyengeségeinek kiaknázására vetette magát és a hol lehetett, az ellenálló erőket a hatalom minden eszközeinek felhasználásával a saját szolgálatába haitani igyekezett.

Ahol pedig ez lehetséges nem volt, ott az erőszakhoz nyúlt. (Igaz! Ugy van!)

Igy ritkultak fokozatosan az önálló elemek, míg végre a közéletnek erőteljes megnyilatkozása a hatalmi nyomással szemben csaknem lehetetlenné vált és előállott az a helyzet, hogy az a büszke faj, mely jogaira és szabadságára mindenkor féltékeny volt és minden hatalmi önkényrel dacolni tudott, manapság zójaiért és érdekeinek védelméért csak koldulni tud. (Zajos helyeslés. Ugy van!) Pedig hajdan, sőt a nemrég mult időkben is, mentől nagyobb és féltelenebb volt az önkény, annál erősebb volt az ellenállás, melynek e nemzet annyi viszontagságok között fennmaradását köszönheti. (Igaz! Ugy van!)

És most nem egyszer halljuk a dicsekvést, hogy a nemzet a képviselőválasztásoknál a hatalom javára mind nagyobb többséggel nyilatkozik meg; de ha ezen jelenséget a lélektani igazságok szemüvegén át vizsgáljuk, csakhamar bizonyossá válik, hogy a közönségre ezen nyilvánulása nem a szabad polgári elhatározáson, hanem azon kényszereszközök alkalmazásán nyugszik, melyek a képviselőválasztások alkalmazásával mozgósítják és nincs kétség benne, hogy mennél merészebben vétetnek igénybe ezek az eszközök, annál több lesz az egyhangú választás, mert a hatalom erejével megküzdenni ez idő szerint merő lehetetlenség. (Igaz! Ugy van!)

Tetőfokát érte el a parlamentnek ily módon való mesterséges alakítása a legutolsó választások alatt, mikor valóságos vandálizmussal nyomott el a nemzeti akarat őszinte kifejezését. (Igaz! Ugy van!) És e hadjárat főképpen és elsősorban a nemzeti párt kiirtására irányult, amely párt által látta leginkább a személyes hatalom a maga létét fenyegetve. (Igaz! Ugy van!) Be kell vallani, hogy célját el is érte, amennyiben a nemzeti párt sorai a választásokból nemcsak megritkulva kerültek ki, de számbeli erejének csekélyesége feladatának erőteljes képviselőségét szinte lehetetlenné tette.

Ily viszonyok között a nemzeti pártnak a maga helyzetével már akkor számot kellett vetni és azért összes erejét főképpen az Ausztriával fennforgó gazdasági viszonyok rendezésére és ebben az ország érdekeinek megoltalmazására kellett fordítania. (Élénk helyeslés.)

Itt kezdődött az a fordulópont, mely végeredményben az utolsó parlamenti harcra vezetett. Sürgette tehát a kormányt lépései-lépésre, hogy ezen nagyfontosságú kérdéssel a parlamentet és az országot allandóan tájékoztassa és azért, nem habozott kijelenteni, hogy mindaddig, míg a kormány ezekre vonatkozólag kellő felvilágosítást nem ad, addig a megkötött eszközök rendelkezésére nem bocsátja. (Zajos helyeslés.) Az események végkifejletébe fényesen igazolta a párt ezen állásfoglalásának jogosultságát, mert a későbbi fejlemények bebiztosították, hogy e téren is kugyan súlyos tervek készültek az ország ébéli jogainak és érdekeinek megcsorbítására, melyeket utób kőkiszűrélni csakis a jelenlegi kormányelnök közreműködésének sikerült, a miért őt méltó elismerés illeti. (Élénk eljenzés.)

Ezen harc folyamában napról-napra újabb sebek pattantak fel, kormányzati elvő tétet a hatalomnak az az önkénye, melylyel a kormány a parlament összalakulására befolyt magát jogosulnak jelentette ki, még pedig az erőszak és vesztegetés minden módjának felhasználásával. Míg ismét nyilvánvalóvá lett, hogy a kormány saját hatalmának fenntartása érdekében nem riad vissza attól sem, hogy az ország törvénytelen állapotba hozza a helyett, hogy egyfelől a gazdasági kiegyezés kérdéseiben felvilágosítást adjon, másfelől pedig az alkotmány- és szabadsággelens maximák hirdetésétől tartózkodjék. (Igaz! Ugy van!)

Igy szorította be az ellenzékét és abban a nemzeti pártot az obstrukció igénybevételére. Elismeri szölv, hogy ezen parlamenti eszköz használata nem legális és nem jogosult akkor, ha a bajok szándéka revides parlamenti eszközök igénybevételével lehetséges. Amde ott, ahol ki van zárva a lehetőség annak, hogy az ország nagy érdekei ily uton megvédessenek, a kényszer ereje áll elő, ha csak végkép feladni nem akarjuk ezen nagy érdekeket. (Zajos helyeslés. Igaz! Ugy van!)

Szölv nem akar az obstrukció igénybevételének indokláságról ezuttal tüzetesebben nyilatkozni. Ehhez nyugodtabb idők és elfogulatlanabb kedélyállapotok kellenek. Azt azonban nem habozik kijelenteni, hogy a bekövetkezett eredmények ezen eszköz használata nélkül elő nem állottak volna. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.)

Tetézte mindezeket az a merész kísérlet, mely a Tisza féle törvényjavaslataban látott napvilágot s melylyen nem kevesebb céloztatott, mint az, hogy a törvényhozás működésének sulya a többség klubjóléti bizottságának körébe helyeztessék át. (Igaz! Ugy van!) Az eseményeknek e láncolatot egymásutánjában rejlt kényszer hatása alatt fejlődött ki egész teljességében az a helyzet, hogy a parlament normális működése megakadt, ami azután megszülte a folyamatba tett békétárgyalásokat. Ezen békétárgyalások a jelenlegi miniszterelnök ur közreműködése mellett nemcsak sikerre vezettek, hanem ezeknek lett eredménye az új kormány megalakulása is. (Igaz. Ugy van.) Ez a helyzet, mely előtt ma a parlament és a nemzeti párt is áll. Ezen békétárgyalások folytán létrejött megállapodások egy részét képezik annak a politikának, melyet a nemzeti párt eddig követett, melynek megvalósítására a jelenlegi kormány vállalkozott. (Élénk helyeslés.) Tekintve most már, hogy az új kormány az a programja, melyet a jelenlegi miniszterelnök ur kifejtett, felől ama többi kérdéseket is, melyek a nemzeti párt politikájával összhangban állanak és ezen programban semmi olyan eltérések nem foglaltatnak, melyek a nemzeti pártot távol tarthatnák attól, hogy ezen politika tá-

mogatására vállalkozzék, tekintve továbbá, hogy a miniszterelnök ur egyéniségében megbízik arra nézve, hogy ő az általa felállított programot meg is fogja valósítani, előállott az a helyzet, hogy a kormány és a nemzeti párt politikája között sem tárgyi, sem személyi ellentét fenn nem forog. (Élénk helyeslés.)

Ezen helyzet a nemzeti pártot azon alternatíva elé állítja, hogy vagy támogatnia kell a kormány politikáját, vagy a politikában való további részvételről le kell mondania. Szölv abban a nézetben van, hogy a nemzeti párt nemcsak jogosítva, de köteleve is van arra, hogy az országnak további jószágokat tegyen azáltal, hogy a kormánypolitika megvalósítását elősegítse. (Zajos helyeslés és eljenzés.) Ezt pedig csak úgy teheti, ha ezen politika támogatóinak sorai közé lép. (Élénk helyeslés.) E szempontból elfogadásra ajánlja a következő határozati javaslatot:

Határozat.

Mint hogy a képviselőház békés tárgyalásait biztosító megállapodások a jelenlegi miniszterelnök közvetítésével jöttek létre, és ő a kormánypolitika egyik feladatát ezen megállapodások megvalósításában jelölte meg;

minthogy nemcsak ezen megállapodások tartalmában, de a miniszterelnök programbeszédében felölelt és általa kifejtett kormánypolitika egyéb részeiben sem foglaltatnak olyan eltérések, melyek a nemzeti párt által követett politikával ellentétben állnának;

minthogy a miniszterelnök egyéniségében megvan a biztosíték arra, hogy politikáját meg is fogja valósítani;

minthogy ezek szerint a kormány és a nemzeti párt politikája között sem tárgyi, sem személyi ellentétek fenn nem forognak;

a nemzeti párt országos értekezlete ki-mondja, hogy a kormányt ezen program megvalósításában támogatni fogja és ekként a további külön pártállás foglaltásának helyét nem látván,
azt megszűnteti. (Hosszantartó zajos helyeslés és eljenzés.)

Betegh Imre szólalt most fel s mint vidéki tag kijelenté, hogy a határozati javaslatot magáéva teszi. Midőn e pillanatban vidéki elvarátaim felszóltattak, hogy ugy a magam nézetét, mint az ő nézetüket ez alkalommal nyilvánítsam, mintegy a Gondviselésnek utat látom ebben. Épugy állunk mi is azon megyében, mely megye ellenzékének én vagyok az elnöke. (Folkliátások: Hol?) Szölvok-Dobokamegyében. (Percekg tartó zajos eljenzés és taps.) Miként a tatárjárás idejében a király elhivta a nádrt egy kised csapatral Batu khán ellen; ugy állunk mi is az ország keleti szélén egynehányan a dúló rohanó ár elé és miként a nádor se-rege eltiportatott, ugy eltiportak minket is. Néhány meg vagyunk és előtűnk, hogy tanuságot tegyünk erről. (Zajos eljenzés.) Azonban miként a tatárjárás után a magyar nemzeti génius megnyilatkozott, a gondviselés nem hagyta el a nemzetet s regeneráció korszaka beállott, ugy reményünk van s lehet abban az irányban, hogy ez a regeneráció a morális rombolás terén, amelyet az egysz ország megcsinyelt, rövid idő alatt helyre fog állni. És ha ez helyreállhat, mely köszönet és mély hála illeti meg első sorban azokat az evnéket, akik önzetlen önfeláldozással, kitartással dolgoztak abban az irányban, hogy ennek a romboló árnak ellenállhassanak.

Hódossy Imre: Elismeréssel adózék Horánszky Nándor iránt, aki a felolyt küzdelmekben a párt egyik legerősebb vezére volt. (Eljenzés.) Mi csak konstatalhatjuk, hogy azokat, amiket ő itt most indítványozott, mindnyájan egyhangulag elfogadjuk. A kormányelnök a tegnapi nyilt országos ülésen kijelentette, hogy ő ezen program alapján fogja a kormányzatot folytatni. Izen természetesen tehát, hogy nekünk most kötelességünk őt támogatni, hogy azt keresztül is vihessse. (Élénk helyeslés.)

Ha méltóztatnak ezen most előterjesztett határozati javaslatot elfogadni, akkor az országgyűlésen most működő képviselők, akik eddig a nemzeti párt-hoz tartoztak, igen be fognak lépni a kormány-párba (Élénk helyeslés.), be fognak lépni minden utó-gondolat nélkül (Igaz! Ugy van!), azon tiszta, őszinte becsülettel céllal és semmi massal, minthogy támogassák a kormányelnököt abban, hogy kifejtett programját megvalósíthassa. (Élénk helyeslés és eljenzés.) Bármit mondhat is bárki más, mi azt megfogjuk hazudolni. (Élénk helyeslés.)

Beszéde végén azt indítványozta, hogy a párt központja és vidéki ügyeinek lebonyolítására egy Horánszky Nándor, Szentiványi Árpád, Makfalvy Géza, Ivánka Oszkár és Boró Lajos tagokból álló bizottság küldessék ki. (Élénk helyeslés.)

Horánszky határozati javaslatát és Hódossy indítványát az értekezlet elfogadta.
Gróf Károlyi István azt indítványozta, hogy küldjön az értekezlet a nemzeti párt vezéréhez az őt ért nagy csapás alkalmából részvénytilatkozatot. (Élénk helyeslés.)

Gulner Gyula: Apponyi érdemeit dicsőítette. Szent Sebestyénhez hasonlítva őt, mert a rágalomnak, a rosakarátanak, a becsmerlésnek és a kicsiny-lésnek mindenféle fegyvereivel küz öttek ellene, de ő ezek ellenébe nem szegezett egyebet, csak az ő nemes lélekének fennkötséget és hazaszeretetének igaz, szüz tisztaságát. (Élénk tetszés és eljenzés.) A párt nem zárhatja le aktáit anélkül, hogy Apponyi Albert grófnak az ország és a nemzet ügye érdeké-ben kifejtett önfeláldozó, a história megörökítésére

érdemes cselekedeteiért jegyzőkönyvbe is ki ne fejezje halálját és elismerését. (Percekg tartó zajos eljenzés és taps.)

Horánszky Nándor mondotta el ezután záró-beszédt. Köszönetét fejezte ki a vidék küldötteinek azért a bizalomért, amely a központ iránt ezuttal is megnyilatkozott abban, hogy annak határozati javaslatát egyhangulag elfogadták. Meg vagyok győződve, ugymond, hogy önök ezt en elhatározásban és ezen eljárásban az az erős tudat vezeti, hogy minket, akik itt a központban az ország és a nemzeti párt érdekeit képviseljük, minden eljárásunkban, minden tetünkben csak egy eszme vezérelt; ez az országnak a java, az országnak az igazi érdeke. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ez fog vezetni bennünket ezuttal is és köztűnk nem szakad meg az a helleni kapocs, a mely eddig fennállott, sőt hiszem és bizom benne, hogy erősebb fog válni akkor, ha önök látni fogják, hogy a mi jövő eljárásunk és működésünk szintén, meg fog felelni annak a multnak, amely multat önök bennünk támogatni kegyesek voltak. (Helyeslés.)

Nekünk volt és van egy vezércsillagunk, ez a politikai következetesség tisztasága, szepöltség (Tetszés és eljenzés.) azon óadadó hűség kíséretében, amely kettő együttesen teszi ki azt, amit a magyar ember hazaszeretéknek vall, de amely csak teoria, csak elmélet, ha annak háttérében a kötelességtudásnak erős akaratja és következetesége nem nyilatkozik meg. (Élénk tetszés.) Ez vezet bennünket és legyenek meggyőződve, hogy akkor, midőn önök a mi propozíciókat elfogadjátok, velünk együtt egy lépéssel viszik előre az ország ügyét, amelytől eltartorodni nem fogunk, amelylyel összeforrvá fogjuk teljesíteni azon kötelességet, amely — ismétlem — bennünk a haza érdeke iránt él és amelyet cserben hagyni nem fogunk soha és semmi körülmények között. (Élénk tetszés, helyeslés és eljenzés.) Ennek kijelentésével ajánlom magunkat továbbra is szives barátságukba, biztosítván t. barátainkat, hogy lelkünkben élni fog annak a kapcsolatnak az emléke, amely bennünket összetartott, mert akiket husz és harminc esztendőnek küzdelme összeforrasztott, ennek az emléke egyike a legbecesebbeknek; mert ezen összetartozásnak erkölcsi alapját egymásnak ismerése, egymásnak becsülése kepezte. (Zajos tetszés.) Isten áldja és éltesse önöket. (Szűnni nem akaró zajos eljenzés és taps.)

Ezzel az értekezlet feljött.

Szentiványi Árpád gróf Apponyi Albert feltételes telegrammjára nyomban újabb táviratot küldött Eberhardba, melyben megkérdi Apponyit, hogy az esetre, ha az országos értekezlet a kormánypárba való belépést elhatározná, telegrafálja meg világosan belép-e ő is?

Apponyinak az országos gyűlés eljén megérkezett sürgős távirata erre a következő válasz-szal felelt:

— *Belépek. Apponyi.*

A nemzeti párt mai országos gyűlésének résztvevői este a Pannónia-szállóban rögtönzött lakomára gyűttek össze s késő éjjelig együtt maradtak.

(Az új kormány és a horvátok.)

A képviselőház mai ülése alatt a horvát képviselők testületileg tisztelegtek Szölv Kálmán miniszterelnöknek. Josipovich Imre a volt miniszter vezette őket, mint a horvátok klubjának elnöke.

Josipovich üdvözli beszédében azon való örömet fejezte ki, hogy a kormány élére oly férfi került, aki a horvát kiegyezés létesítésében közreműködött. Ennek a kiegyezésnek voltak félreértései, melyeknek eloszlatására mindenkinek iparkodni kell. Szölv Kálmán minden tekintetben garanciát nyújt arra nézve, hogy azok a félreértések el fognak oszolni és Magyarország és Horvátország viszonya a lehető legjobb, legtetszevőbb lesz.

Szölv Kálmán Josipovich beszédére válaszolva, utalt az országgyűlésben elmondott tegnapi beszédére, melyben hangsúlyozta, hogy ő mindig oda fog hatni, hogy Horvátországgal való viszonyunk a törvény szellemében a legjobb legyen. Őt ebben az iparkodásában nemcsak a törvény szava, hanem a rokonszenv is vezérli, melyet Horvátország iránt mindenkor tanúsított. Emlékeztetve hozzá a horvát képviselőknak, hogy ő már 1873-ban előadója, majd később elnöke volt a regnikoláris deputációnak és amikor a tárgyalások egy igen kritikus ponthoz érkeztek, ő volt az, aki azt indítványozta, hogy Horvátországnak autonóm kiadásai fedezésére 45 száze-lék adassék. Mint a multban, most is az lesz a tö-rekvése, hogy a testvérország autonóm fejlődése biztosíttassék. Reméli, hogy ebben a törekvésében a horvát képviselők támogatásával találkozik.

Szölv beszédét zajos eljenzéssel és zsvioikáltásokkal fogadták a horvátok.

A miniszterelnökkel való tisztelegés után a horvát képviselők Francisci Henrik vezetése alatt Cseh Ervinél, az új horvát miniszternél tisztelegtek. Francisci beszédében azt mondotta, hogy örvendének azon, hogy oly kitűnő előd után, mint Josipovich, egy kiváló utód foglalt helyet a kabinetben.

Cseh Ervin megköszönte ezt a figyelmet és biztosította a küldöttséget, hogy mindig az lesz a tö-rekvése, hogy a magyar-horvát viszonyt mennél szorosabbra fojlessza.

(Bécsi officiózusok Széll programjáról.)

A *Fremdenblatt* ma Széll Kálmán programjáról szólva, így nyilatkozik:

Az új magyar kormányelnök a dualisztikus alkotmány és az 1867-iki kiegyezés meggyőződéseiből való hívének vallotta magát. Meggyőződésének heve nemsokára ki fog áradni egész Magyarországra s mindenütt életre fogja kelteni azokat az erőket, amelyek a monarchia dualisztikus kapcsolata alapszik. Magyarország tehát kiállotta a válságot, a nélkül, hogy a dualisztikus eszme elhomályosult volna. Épp oly nyíltan vallotta magát Széll az egész szabadelvű program és a szabadelvű párt hívének. De a közreműködésből egy pártot sem akar kizárni, amely hajlandó erre az alapra helyezkedni. Ezzel ajtót nyitott a nemzeti pártnak a többséghez. A *Fremdenblatt* reményli, hogy most már az Ausztria és Magyarország között való gazdasági viszony végleges rendezése is meg fog felelni a dualizmus céljainak. A kiegyezési törvénynek 1904-ig való meghosszabbításából egész bizonyossággal az a következtetés vonható, hogy sem a magyar kormány, sem a szabadelvű párt nem fogja most szabaddá lett erejét a gazdasági közösség megszüntetésére, az eddigi viszony fölbontására fordítani. Ez biztosítja a gazdasági folytonosságot és megnyugvást nyújt a monarchia és a két állam nagy gazdasági érdekeire nézve, amely megnyugvásra olyannyira szükség volt. Széll Kálmán programját Ausztriában nemcsak a magyar parlamentarizmus helyreállításaként fogják észinté szimpátiával üdvözölni, hanem úgy is mint a tisztá és zavartalan dualisztikus eszme újabb diadalát.

A *Politische Correspondenz*nek írják Budapestről mai kelettel:

Széll Kálmán miniszterelnök programbeszéde a Ház minden oldalán a legmelegebb elismerésre talált. Egyidejűleg azonban az új kormány a pártokhoz való viszonyát is tisztázta. Széll határozott nyilatkozata. Széll a szab. elvű rendületlen hívének vallotta magát, nemcsak a doktrínák alapján álló szabadelvűség, hanem ama liberális hívének, amely pozitív kulturális, társadalmi és gazdasági alkotásokban nyilvánul és a gyakorlatban kizár minden osztályok, nemzetiségek és vallásfelekezetek szerint való megkülönböztetést. A miniszterelnök nyomatékosan hangoztatta, hogy a Háznak más oldaláról is szívesen vesz minden támogatást, de csak ennek a programnak az alapján. *Horánszky* Nándor, a nemzeti párt elnöke, erre azt válaszolta, hogy most már nem lát semmi elvi akadályt arra, hogy az új kormányt tőle telhető buzgalommal támogassa és pedig azoknak az elveknek az alapján, amelyeket a miniszterelnök kifejtett. E köztönös lojalis nyilatkozatok után teljesen jogosulatlan az a pesszimizmus föltétele, hogy a nemzeti párt tagjainak támogatása esetleg a szabadelvűség eszméjének és a kormány szabadelvű szellemének gyöngülését vonhatja maga után. Hiszen az utolsó időszakban nem a szabadelvűség nagyobb vagy kisebb mértéke volt az, ami a nemzeti pártot és a szabadelvű pártot egymástól elválasztotta. Megokolatlan tehát a nemzeti párt támogatását és a szabadelvű pártba való belépését valamely retrográd áramlat előjelének tekinteni. Bizonyos különben, hogy Széll Kálmán annyira ura a helyzetnek, hogy nem szorul arra, hogy a kívülről jövő támogatásért valamely árt fizessen, vagy ozt a támogatást akar a konzervatívoknak, akár az agráriusoknak teendő engedménnyel megvásárolja. Sőt ezzel határozottan gyöngítene pozícióját. Már ez a körülmény maga is, nem tekintve Széll Kálmán bizalmat keltő személyét, elegendő arra, hogy az 1867-es alapon álló két párt új viszonyt illetőleg minden fölmerülhető félreértést csírájában elfojtson. Hogy milyen alaptalan az az aggodalom, hogy az új kormány esetleg a szabadelvűség tekintetében megalkuvásra volna hajlandó és hogy Széll Kálmán nyilatkozatai minden oldalon minden kétséget eloszlatnak, kitűnik a néppárt magartásából is, amelynek vezére, *Nándor* apát, nyomban az elhangzott nyilatkozatok után kijelentette, hogy a miniszterelnök személyének nagybecsülése és az általános szimpátiás hatása, a melyet Széll Kálmán bizonyos nyilatkozatai reá tettek, nem akadályozzák meg őt abban, hogy

tovább is megmaradjon ellenzéki álláspontján, mert pártjának elvei ellenkezők a liberáliszma elveivel. A néppárt vezérének ez a nyilatkozata ösztönösegeért mindenestére elismerésre méltó. A nyílt ellenzékiség bizonyára többet ér, mint a kormánypártba különféle fönttartásokkal és utógondolatokkal való belépés.

(A miniszterelnök Bécsben.)

Széll Kálmán miniszterelnök vasárnap este Bécsbe megy. Kedden reggelre a miniszterelnök alkalmasint ismét visszatér Budapestre.

(Bánffy — főudvarmester.)

Báró *Bánffy* Dezső volt miniszterelnököt ő felsége az elhunyt gróf *Szapáry* Géza helyébe főudvarmesterévé nevezte ki. Az új zászlós ur az esküt hétfőn fogja letenni ő felsége kezébe. *Bánffy* Dezső új méltóságából kifolyólag a főrendiház tagja s ezért képviselői mandátumáról le fog mondani.

(A miniszterelnök tisztikara.)

Ma délután öt órakor fogadta Széll Kálmán a miniszterelnökség tisztikarát. A tisztviselők nevében, akik Széll Kálmán beléptekor hársányi éljenzessel fogadtak, *Tarkovich* államtitkár a következő szavakkal üdvözölte a miniszterelnököt:

Nagyméltóságú miniszterelnök ur! Kegyelmes urunk! A miniszterelnökség személyzete megjelent Excellenciád előtt azzal az óhajattal, hogy mint új hivatali főnökét tiszteletteljesen üdvözölje. Excellenciád nem új ember a kormányzatban, már régóta, pénzügyminiszter korából méltóztatik ismerni a miniszteriumok viszonyait és a szolgálati viszonyokat. Azért mi teljes bizalommal mindjárt kezdettől fogva Excellenciád kezébe látjuk levele a mi hivatalaink érdekeit; viszont felesleges talán Excellenciád előtt részünkről is azt a biztosítást adni, hogy mi is teljes szorgalommal és igyekezettel fogjuk Excellenciádnak rendelkezéseit teljesíteni. Igenis, mi teljesíteni fogjuk nemcsak a hivatali szoros kötelességtudással, hanem legjobb tehetségünk és erőnk szerint. Ajánljuk magunkat Excellenciádnak kegyes jóindulatába. (Élénk éljenzés.)

Széll Kálmán miniszterelnök erre következőleg válaszolt:

Nagyméltóságú államtitkár ur, igen tisztelt barátaim! Nagyon köszönöm szíves megjelenésüket és azt az előzékenységet, amelyet ezáltal irántam tanúsítanak.

Fogadjanak Önök engem azzal a bizalommal, amelylyel én Önök közé jövök. Jól mondja ő excellenciája, hogy az államszolgálat minden része, minden viszonya ismeretes előttem; hiszen közel harminckettévi politikai pályámon igen sürten és sokat foglalkoztam az államszolgálat kérdéseivel; foglalkoztam azokkal már első miniszteremem óta és akkor, amint tudják, az ország legnagyobb adminisztrációjának élén, amelyet abban az időben — és akkori programomnak és tevékenységemnek ez egyik nagy alkateleme volt — át kellett alakítani. Annak a nagy adminisztrációnak az élén is az elv vezetett, hogy a főnök és az alárendelt tisztviselő viszonyának nemcsak az eskü alapján, a melyet mindannyian letesszünk a törvény, az alkotmány és a király iránti hűségére, hanem azon érzelmek, azon felfogás alapján, amely kell, hogy mindenkit áthasson, bensőnek, közvetlennek, odaadónak kell lennie. Minden hatáskörben, amelyben eddig működtem, úgy fogtam fel ezt a viszonyt, hogy a tisztviselőben nemcsak az államszolgálatnak egy, a maga munkakörében kötelességeit híven teljesítő funkcionárius, hanem az embert tekintem, a kinek ragaszkodása előttem mindig becses volt, mert azt tartottam mindig, hogy ez átmeneti a hivatalos kötelességek teljesítésének a szellemébe is és csak emeli a működés erkölcsi értékét, és viszont biztosítót ad a főnöknek az iránt, hogy a tisztviselő nem egyszerű eszköz, hanem az adminisztráció szerves egészében élő funkcionárius.

Igy fogom én fel e viszonyt. Forduljanak hozzám minden ügyekben, hivatalosan és nem hivatalosan, teljes bizalommal és benem azt fogok találni, akinek magamat most önk előtt mutattam. Természetesen felteszem és elvárom — tudom is, hogy így lesz — hogy pontos, odaadó, minden irányban önfeláldozó munkásság és kötelességteljesítés minden irányban lesz az önk legfőbb törekvése, épp úgy, amint az én is az és akkor megértjük egymást. (Élénk éljenzés.)

Ezután *Tarkovich* József államtitkár bemutatta a miniszterelnöknek az osztályok vezetőit, ezek pedig egyenként osztályok tagjait. Széll Kálmán miniszterelnök, akinek a tisztviselők mindegyikébe volt egy-egy barátságos szava, rövid társalgás után visszavonult dolgozó szobájába, ahol még a reá nagy számban varakozókat fogadta, köztük első sorban a közmunkatanács tagjait báró *Podmaniczky* Frigyes alelnök vezetésével.

Podmaniczky üdvözlésére Széll Kálmán miniszterelnök azt válaszolta, hogy a közmunkatanács intézménye iránt annál nagyobb rokonszenvvel és ragaszkodással viseltetik, mert ott állott ez intézménynek már bölcsőjénél is, amennyiben a közmunkatanácsról szóló törvénynek ugy a képviselőház bizottságában, mint a Házban ő volt az előadója.

(Tisztelegés az új elnöknel.)

A képviselőház tisztviselői ma az országos ülés után tisztelegtek a Ház megválasztott elnökénél, *Percel* Dezsőnél. A megjelent tisztviselők nevében *Tallán* Béla alelnök üdvözölte az elnököt. Kiemelte, hogy nehéz viszonyok közt vállalkozott az elnöki tisztre s most, amidőn megválasztották, üdvös munkálkodással kecsesetű békés korszak küszöbén állunk. Abban, ami e munkából az elnökre hárul, felajánlotta neki a Ház tisztviselőinek hű és buzgó közreműködését. *Percel* Dezső a maga részéről is annak a reménységnek adott kifejezést, hogy a parlament termékeny munkálkodás hosszabb korszaka előtt áll. A reá váró feladat teljesítésében nagy könnyebbé-gére lesz, hogy a ma megválasztott alelnökökben, a jegyzőekben és a háznagyan oly férfiak állanak oldala mellett, akik teljes bizalmat bírnak s a kiknek barátságával már régóta dicsekedhetik.

Ugy az alelnök üdvözlő beszéde, mint az elnök válasza után élénk éljenzés hangzott fel.

Ezután a Ház hivatalnokai tisztelegtek az elnöknel, akit a hivatalnoki kar nevében *Andor* Gyula elnöki tanácsos üdvözölt.

(A függetlenségi párt értekezlete.)

A függetlenségi és 48-as párt ma este 6 órakor *Kossuth* Ferenc elnöklésével értekezletet tartott, amelyről a következő kommunikát adták ki:

Élnök bejelentette a kassai és zalaegerszegi függetlenségi és 48-as köröknek üdvözlését, majd felolvasta *Eötvös* Károly orsz. képviselőnek hozzá intézett levelét, melyben a pártból való kilépését tudatja. A párt a levelet tudomásul vette. A párt elhatározta, hogy a pénzügyi felhatalmazási törvényt nem szavazza meg s ez álláspontjának a képviselőházban való tolmácsolására *Kossuth* Ferencet és *Barabás* Bélát kérte fel. Az unjonozási törvényjavaslatot a párt szintén nem fogadja el, mire nézve a képviselőházban *Thaly* Kálmán és *Tóth* János fognak felszólalni.

Az értekezlet folyamán *Madarász* József korelnök is megjelent a pártkörben és meleg szavakban köszöntötte meg a függetlenségi és 48-as pártnak támogatását, amelyet elnöklése alatt tanúsított és *Kossuth* Ferenc pártelnöknek a mai képviselőházi ülésen hozzá intézett, reá nézve fejlethetetlen szavait. Ezután *Kossuth* Ferenc meleg szavakban emlékezett meg *Madarász* József kiváló érdemeiről, hazafiságáról és ama páratlanságról, amelylyel a képviselőház üléseit mint korelnök vezette. *Barabás* Béla indítványára a függetlenségi és 48-as párt *Madarász* József képviselőt egyhangulag nagy lelkesedéssel örökös tiszteleti tagjává választotta.

(Eötvös és Kossuth.)

A függetlenségi pártnak *Eötvös* Károly magatartására vonatkozó határozata nem maradt következmények nélkül. *Eötvös* Károly levélben jelentette be *Kossuth* Ferencnek, hogy kilép a pártból, *Kossuth* Ferenc pedig egy másik levélben bejelentette az *Egyetértés*nek, hogy a lap szerkesztéséből megváltik.

A két levél itt következik:

I.

Tisztelt barátom!

Mindaz, ami a pártkör tegnapi értekezletén ellenem s az *Egyetértés* ellen vádként felhozott, Te tudod legjobban, valótlán. Te tudod, hogy én veled politikai cikkeid irányára nézve soha egy szót nem váltottam. S biztosítalak arról s Mezei Ernő, Szatmári Mór s Dienes Márton urak is biztosítanak, hogy én az urakkal se váltottam fél év óta politikai cikkeik irányára nézve egy szót sem. Mas pedig a lapha fél év óta politikai cikkeket nem írt. S te, mint pártunk elnöke és vezére,

Az előkelő hölgyvilág figyelmébe!!

A legizlésebb női angol kosztümöket készítik saját műtermükben

SCHNELLER és KOZMA

női angol és férfi szabók
Budapest, „Royal” nagyszálló.

négy éven és két hónapon keresztül nem lett volna a lapnak buzgó és tisztelt munkatársa, ha e lap elvi dolgokban valamit valaha vétett volna a párt ellen. A vádak tehát elfogultság és tájékozatlanság születtei.

A vádak mégis felhangzottak s a jelen voltak többsége azokat valóknak elfogadta.

De én meg nem engedhetem, hogy a 48-as alkotások pártja független lap felett és szilárd elvi hazafiak meggyőződése felett cenzurát gyakoroljon.

Meg nem engedhetem, hogy a cenzura az illetők meghallgatása, sőt értesítése nélkül rögtönözve gyakoroltassék.

El nem fogadhatom azt az elvet, hogy politikai eljárásom, a nyilvánosság kizárásával, pártkör által a nélkül bíráltsék, hogy én arról előzetesen értesítessem. Pártkörünk alapszabályai se engednék meg ezt.

A történetek után a pártkörből tisztelettel kilépek.

Maradok független és függetlenségi. Maradok, ami voltam: szabadelvű és demokrata. Emlésem minden reakciónak, minden klerikális politikának.

Kérlek: vedd ezeket kegyes tudomásul s felhatalmazlak, hogy kilépésemről a pártkört egyszerűen értesítsem.

Hazafias tisztelettel vagyok igaz hived

Eötvös Károly, s. k.

II.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A függetlenségi és 48-as párt határozata, melyet kedden tartott értekezletében hozott, erkölcsi kötelességemmé teszi, mint a párt elnökének és vezérének, kilépni az *Egyetértés* munkatársai sorából. Öszinte tisztelettel

Kossuth Ferenc.

Uj főrendek. A főrendiház tegnapi ülésében az igazoló bizottság jelentése alapján *Henrik Ferdinánd* főherceg, gróf *Erdődy* Gyula, gróf *Batthyány* Tivadar, gróf *Batthyány* László, *Vojnits* István örökösje, *Beretvics* Endre élethosszra kinevezett főrendiházi tagokat és *Kiss Áron* tisztántuli evangélikus református egyházkerületi püspököt a főrendek 1897-ben közzétett jegyzékébe pótlólag beigtatta, a Döblingben elhalt *Opacsics* bácsi görög keleti szerb püspököt, a Vágújhegy elhalt *Gróf Pongrácz* Ágost választott s a Budapesten elhalt *Masirevics* Samu élethosszra kinevezett főrendet pedig a jegyzékből törölte. A főrendiház ez intézkedéseit a hivatalos lap mai száma közli.

As igazságügyminiszter mandátuma. Bajáról telegrafálják nekünk, hogy az ellenzék a küszöbön álló képviselőválasztáson nem állít jelöltet *Plósz* Sándor igazságügyminiszterrel szemben.

As erdélyi református püspök. A bunyad-megyei egyházmegye gondnokai és közgyűlési tagjai *Pogány* György nyugalmazott főispán elnöksége alatt értekezletet tartottak, amelyen egyhangulag és közlekedéssel *Bartha* Lajos esperest, tordosi lelkészt ajánlja az erdélyi reformátusok püspökévé. A szépen megokolt javaslatot, amelyet *Réthy* Lajos szerkesztett, tekintélyes aláírásokkal megküldik a többi egyházmegyéhez is. *Bartha* Lajos, mint a megboldogult *Szász* Domokos püspök bizalmas embere is hivatalos egyéniség a fontos állásra, de azonkívül éveken át az igazgató-tanácsban és a konventen kifejtett tevékenységével, körültekintő, tapintatos eljárásával is beigazolta adminisztratív képességét.

As összeférhetetlenek. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma tárgyalta *Sághy* Gyula és *Szmialovszky* Valér összeférhetlenségi ügyét. *Sághy* Gyula, aki maga kérte a bizottság ítéletét, kijelentette, hogy a dunaszerdahely-komáromi helyi érdekű vasút már rég átadottat a forgalomnak s semmiféle tulajdonból származó elszámolási viszonyban nincs az állammal. *Szmialovszky* Valér kijelentette, hogy a magyar fém- és lámpaáru részvénytársaság és az állam közt üzleti viszony egyáltalán nem áll fenn. A bizottság rövid tanácskozás után egyhangulag azt a határozatot hozta, hogy a nevezett két képviselőre nézve nem forog fenn az összeférhetlenség esete.

A katonatisztak fizetésemelése. A közös hadügyminisztériumban javában dolgoznak az 1900. évi közös hadügyi költségvetés összeállításán. Mlétkes részről jelentik, hogy a katonatisztok és katonai hivatalnokok fizetésemelésére ismét felveszik a költ-

segtetésbe a megfelelő tételeket, amelyek eddig nem kerültek a delegációk elé, mert már a közös minisztertanács elejtette a fizetésemelést.

KÜLFÖLD.

Dupuy győzelme.

Budapest, március 2.

A szenátus elfogadta tegnap a kormány revíziós javaslatát. Mint már említettük — s most másfelől is megerősítik — a felsőkamarának ez az engedékenysége főképp annak tulajdonítandó, hogy nem akarták a Dreyfus-pör revíziójának az ügyét azzal is elhalasztani, hogy a javaslat újra visszamenjen a képviselőház elé. Másrészt nemcsak *Loubet* új köztársasági elnöknek a személyisége, hanem magának *Dupuy* kormányelnöknek, mint belügyminiszternek a legutóbbi napokban a royalista üzemekkel szemben tanúsított erélyessége elegendő garanciát látszik nyújtani arra nézve, hogy a döntésnek a semmitőszék egyesített tanácsaira való átruházása nem jelenti szükségképp a revízió eltemetését és a reakció diadalát, és reményt nyújt arra, hogy az új törvény mégis meg fogja hozni a várva várt megnyugvást. Ezt a megnyugvást pedig ugyancsak veszélyeztette volna az a körülmény, ha a javaslat másodszer is a képviselőház elé került volna. A felderített royalista konspiráció bizonyára erősebb összetartásra ösztökölte volna a republikánus elemeket s a javaslat most aligha el nem bukott volna. Vele bukott volna pedig a kormány is, és a kormányválság ismét csak a reakció malmára hajtotta volna a vizet. Azt lehet tehát mondani, hogy a szenátus többsége a két rossz közül a kisebbiket választotta akkor, mikor Dupuynek megszavazta ezt a voltaképp igazságtalan és jogtalan törvényt.

A revíziós törvény megszavazásával csaknem egyidejűleg indul meg újra a revízió. A semmitőszék ma kezdte tárgyalni a Picquart-ügyet. Ez az ügy voltaképp csak egy illetékességi kérdés körül forog. Picquart ugyanis *Labori* ügyvéd útján felebbezést adott be, amelyben tagadja, hogy a hadbírósnak joga volna az ő ügyében ítélni, s azt kívánja, hogy polgári bíróság élle állítsák. A felebbezés annál alaposabb, mert *Leblois* ügyvéd is bűnrészességgel van vádolva, ő pedig mint polgárember úgy sem állítható katonai bírák elé. A Picquart-ügy eldöntése fontos lesz a Dreyfus-pörré nézve, mert Picquart személye körül forog igazában az egész revízió. A *Gaulois* is azt írja, hogy a homályos Dreyfus-ügy kulcsa a Picquart-ügy, mert ha Picquart alezredes bűnrészességet, magától összeesküszik az egész revízió. Az antirevizionista lap ezt természetesen ellenséges indulattal mondja, de felfogása nem egészen alaptalan.

Mai távirataink a következők:

A Picquart-pör.

Páris, március 2.

A semmitőszék büntetőtanácsa ma kezdte tárgyalni *Picquart* felebbezését, amelyben kifogást tett a haditörvényszék illetékessége ellen. Az volt a vád *Picquart* ellen, hogy hivatalos titkokat árult el *Leblois* ügyvédnek és hogy *Esterházy* őrnagyot gyanuba keverte a petit bleuvel, amelyről kitűdött, hogy hamisítvány. Az ügy először a büntető rendőrbíróság elé került, mert *Leblois* bűnrészességgel vádolták, azonban a katonai igazságszolgáltatás magának reklamálta a pört s újabb vádat emelt *Picquart* ellen, nevezetesen azt, hogy ő maga hamisította a petit bleut.

Picquart mind a két vád ellen protestált és kijelentette, hogy nyugodt lelkiismerettel áll a haditörvényszék elé is, de ha katonai börtönbe zárják s egyszer csak megtalálják az ő cellájában a *Henry* beretváját, akkor bizást elhíheti mindenki, hogy ő nem volt öngyilkos.

Labori a semmitőszékhez felebbezett, azzal a megokolással, hogy *Picquart*-t már türültek a hadseregből, tehát nem tartozik a katonai igazságszolgáltatás elé. A semmitőszék már eleve arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha *Picquart* felett a haditörvényszék, *Leblois* felett meg a polgári bíróság ítélt, akkor könnyen megeshetik, hogy a két ítélet ellenmondó lesz. Ennek következtében a haditörvényszék előtt már megállapított végtárgyalást elhalasztották s ma ült össze a semmitőszék büntető-

tanácsa, hogy *Labori* felebbezése felett az illetékesség kérdésében döntsön.

A tárgyaláson *Loew* elnökölt. A hallgatóság padjain csak csekély számú közönség gyűlt össze. *Minerel* ügyvéd képviselte *Picquart*-t. Az ügyvédeknek fenntartott helyen *Labori* és *Demange* ült. Az előadó *Athalin* volt, a semmitőszék legfiatalabb bírójá. Az ő jelentésével kezdődött a tárgyalás. Kifejtette az ügy állását és a két vád szoros összefüggésére való tekintettel azt indítványozta, hogy *Picquart*-t vonják ki a haditörvényszék illetékessége alól, mert ügyében egyedül csak a polgári bíróság ítélt.

Minerel esatlakozott az előadó indítványához. Csodálatos, — úgy mond — hogy az utolsó pillanatban a haditörvényszéknek eszébe jutott *Picquart*-t a petit bleu hamisításával vádolni. Ő meg van róla győződve, hogy *Picquart*, bármely bíróság elé állítták is, nyugodt lelkiismerettel fog az ítélet elébe nézni, mint olyan ember, aki bizik a maga igazságában.

Holnap *Manau* főállamügyész fogja előterjeszteni záró indítványát. (nvt.)

(A revíziós törvény.)

Páris, március 2.

A revíziós törvény megszavazásáról szólva, a *Figaro* azt mondja, hogy a kormánynak és a parlament engedékenységének egyetlen mentése a megígért megnyugvás. Ehhez azonban az is szükséges, hogy megszűnjönek a büntetőtanács ellen intézett támadások.

(A házmotózások.)

Páris, március 2.

A képviselőház mai ülésén *Cuneo d'Ornano* interpellációt akart benyújtani a legutóbbi házmotózások törvényessége tárgyában. *Dupuy* miniszterelnök azonban az interpellációnak egy hónappal való elhalasztását kérte, amihez a képviselőház hozzá is járult.

A *Klecker* volt katonatisztnél tartott házmotózás alkalmával *Klecker* gyermekei folytonosan ezt kiáltották: *Vive l'empereur!*

Páris, március 2.

Pacques vizsgálóbíró ma délután folytatta *Déroulé* kihallgatását.

A Bourbon-palota folyosóján a kormánynak a különféle ligák ellen alkalmazott rendszabályairól folyt a beszélgetés. Azt mondják, hogy a kormány fel akarja oszlatni ezeket a ligákat, amelyek úgy is csak a kormány túrelmének köszönhetik létüket. Mikor az igazságszolgáltatásnak a *Déroulé* ellen való eljárás folyamán alkalma nyílt a hazafias liga illojális működésével foglalkoznia, elhatározta a kormány, hogy a bíróságok útján konstatálta a különféle ligák létének jogtalan voltát és bírói ítélettel feloszlattatja ezeket az egyesületeket.

A pápa gyógyulása.

Budapest, március 2.

A Vatikán beteges szerencsésen esett át a tegnapi fájdalmas operáción. Agg testének szívóssága diadalmasan küzdött meg a veszedelemmel s orvosai ma azt állítják, hogy felgyógyulván, még sokáig élhet. Az egyház fővezetősége azonban mégis gondoskodott arról, hogy az imáris szerencsésen elhárult katasztrófa esetére is semmi fennakadás ne legyen az egyház ügyeinek intézésében. A mai bulletinokat itt közöljük érkezők sorrendjében:

(Reggel 9 óraker.)

A Vatikánból jó hírek szivárognak ki. A pápa az éjszakai ély nyugodtan töltötte, habár érverése még nagyon szapora volt. *Lapponi* orvos éjjel tizenegy óraker bement a beteghez, akinek állapotát ki-elégítőnek találta. Ma délelőtt nála volt *Mazzoni*, aki a vágott sebet megvizsgálta s újra bekötözte. A kardinalis vikárius elrendelte, hogy a pápa állapotának javulása örömeére valamennyi római templomban hálamissét mondjanak. A pápa ma lett nyolcvankilenc éves.

(Délelőtt 10 óraker.)

Puccinelli, a vatikáni paloták igazgatója azt mondta, hogy a szent atya állapotát folytonosan javul s hogy érverése is nyugodtabb lett. *Mazzoni* azt mondta, hogy a seb rendesen gyógyul. Kijelentette, hogy a pápa sebé egészen jelentéktelen volt, hogy az operáció se járt semmiféle veszedelemmel; az orvosokat csak az erő hanyatlása nyugtalanítja, melyet eddig nem tudtak megakadályozni.

(Délelőtt 11 óra 10 percker.)

A hivatalos orvosi jelentés, amelyet a Vatikánban kifüggesztettek, így szól:

Délelőtt 10 óra.

Ő szentsége az éjszakai nyugodtan és fájdalom nélkül töltötte s rendes szokása

szerint aludt. Időnkint evett valamit. A légző- és emésztőszervek rendszeresen működnek. A kötést kicserélték. Az operált hely állapota normális. Hőmérséklet 37,5, érverés 72, lélegzés 22. *Mazzoni, Laponni.*

(Délelőtt 11 óra 30 perckor.)

A Vatikánban ma délelőtt mindenkinek azt a választ adták, hogy a pápa sokkal jobban van s tegnap este nyolc óra óta *látatlan*.

A látogatók száma tömegtelen. A nagykövetek és más kiváló személyek ma is tudakozódtak a pápa hogylétéről. A város képe olyan, mint rendszeren.

A *Messagero* írja: Noha a pápa betegsége most nem látszik komoly természetűnek, *Ledochowski* első áldozóbiboros tegnap mégis elment *Oregli* püspök-biboroshoz és *Mertel* első diakonbiboroshoz, akikkel a pápa halála esetén az apostoli rendelkezések értelmében átveszi az egyház legfőbb vezetését.

(Déli 12 órakor.)

Mazzoni és *Laponni* orvosok mai reggeli látogatásakor a pápa igen jókedvű volt. Az orvosok meg akarták mérni testének hőmérsékletét, amit azonban a pápa visszautasított, azzal a megjegyzéssel, hogy maga is érzi, hogy a láz megszűnt. Azután hozzátette:

— Tegnap azért nem akartam beleegyezni, hogy megoperáljanak, mert éreztem, hogy lázom van. Nincs nekem szükségem hőmérőre.

Azt sem akarta megengedni a pápa, hogy *Mazzoni* összevarija a sebet, mire az orvos flastrommal betapasztotta a sebet és azután bekötötte. A szent atya tovább is vidám maradt és *Mazzoni*val beszélgetve, azt mondta:

— Azt akarom, hogy két nap alatt meggyógyítsan, de a nélkül, hogy fájdalmat okozna. *Mazzoni* tisztelettel válaszolt:

— Ez olyan csoda lenne, szent atyám, amelyre nem vagyok képes.

A pápa most orvosi rendeletre csakis híg táplálékkal él, levessel, tojással és vízzel, amelybe egy kis bort kevernek. A *Stefani*-ügynökség kérdésére *Mazzoni* és *Laponni* határozottan tagadták, hogy a pápa vérhasban szenved és hogy vérmérgezés veszedelme fenyegeti. Kijelentették, hogy bizonyosnak tartják a pápa meggyógyulását.

Mazzoni egy előkelő vatikáni személynek, aki bizalmas felvilágosítást kért a pápa hogylétéről, ezt válaszolta:

— Ha a pápa, amint remélem, meggyógyul, még évekig élhet.

A pápánál tett látogatás után *Mazzoni* és *Laponni* elmentek a Vatikánból. *Laponni* délután 2 órakor ismét a pápához megy és csak délután 4 órakor tesz a két orvos együttes látogatást a pápánál.

A vatikáni körök, amelyek tegnap aggódtak a pápáért, ma ismét nyugodtak. Remélik, hogy a kitűnő időjárás elő fogja mozdítani a pápa felgyógyulását.

(Délután 4 órakor.)

Az *Osservatore Romano* külön kiadásban teszi közzé a már közölt orvosi jelentést. Vezércikkében a nevezett lap magasztalja a pápát koronázásának holnapi évfordulója alkalmából és hozzá teszi, hogy a Vatikánba egyre-másra érkeznek a pápa hogylétéről tudakozó táviratok fejedelmi személyektől és magánszemélyektől a föld minden részéből.

(Délután 5 órakor.)

A pápa állapota állandóan megnyugtató. Minthogy a seb már hegedni kezd, a kötést, amelyet csak holnap délelőtt kellett volna felváltani, már ma délután cserélik ki.

(Este 6 órakor.)

A most kiadott orvosi jelentés így szól:

Ő szentsége incidens nélkül töltötte a mai napot és az operált testrészen nem érzett fájdalmat. Napközben többször jó étvágyal evett. Emésztése normális. Hőmérséklete 37,7, lélekzete 22, érverése 78. Aláírva: *Mazzoni, Laponni.*

Róma, március 2.

A pápa a mai nap folyamán jókedvű volt, többször tréfálkozott és nagyon érdeklődött az iránt, hogyan itéltek meg állapotát az orvosok. Az orvosok megnyugtatták. Tényleg azonban a hőmérséklet némi emelkedésének jelentőséget tulajdonítanak, de azért mégis azt hiszik, hogy ez a jelenség a nap folyamán való többszöri táplálkozással függ össze. *Laponni* ma éjjel is virrasztani fog a beteg mellett és az egész éjszakát a vatikánban tölti. A legközelebbi orvosi jelentést holnap reggel teszik közzé.

A spanyol kormányválság. A Sagasta-kormány lemondásának közvetlen okozója a szenátus legutóbbi szavazata volt. A Fülöp-szigetek átengedésére vonatkozó ellenzéki indítvány volt szövege és a kormány a kérdésben olyan csekély többséggel győzött, hogy állását teljesen megingatottnak tekinthette s a Fülöp-szigetek kérdésének végleges eldöntésében veszteségtől tartott. Sagasta a minden pártban mutakozó

bolmladozás közepett azon fáradozott, hogy megnyerje magának fuzió utján a tekintélyesebb politikusokat s nevesetesen hogy Romero Robledo és Weyler egyesüljenek vele. Ha a régenskirályi ura őt bizná meg a kabinetalakítással s ő erre vállalkoznék, ez annak a jele lenne, hogy a transzakció sikerült. Egyelőre a királyné folytatja a különféle pártvezérekkel való tanácskozásait s egy félhivatalos madridi távirat csupán annyit konstatál, hogy a válság kimenetele ez idő szerint még nem látható előre. A bünbak-hajtsa ezalatt tovább folyik, s egy mai táviratunk jelenti, hogy *Torral* tábornokot, a *Santiago* kapitulációja miatt ellene emelt vád alapján *letartóztatják*.

HIREK.

Budapest, március 2.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Kitüntetés.** A király, mint a hivatalos lap mai száma közli, maksai *Mariafi* Dávidnak, a király személye körüli miniszteriumban működő miniszteri titkárnak hű és buzgó szolgálatai elismerésül a *Ferenc József-rend lovagkeresztjé*t adományozta.

— **Az övezgy trónörökösne az Achilleionban.** *Stefánia* övezgy trónörökösne, aki most lady Bonchurch név alatt a Lloyd-társaság *Abnisa* nevű hajójával utazik a levantei vizeken, a korfui Achilleion, *Erzsébet* királyasszony tündérpalotáját most nézte meg először. Az érdekes palota már régen vonzotta a főhercegnőt s alighogy Korfuba érkezett, a fogadására jelentkezett korfui osztrák-magyar konzul, báró *Braun* és az osztrák Lloyd-társaság korfui főügynöke, lovag *Schulze* kíséretében a Lloyd-társaság kis gőzösével kihajózott *Gaszturiba* és az Achilleion alatt levő kikötőben kiszállt. Gyalog fölment a kastélyba, megnézte a szobákat és a parkot, mely nagyon megtetszett neki. A kastélyból megint gyalog *Benicibe* ment és megnézte a vízvezetőket, mely Korfu városát vízzel látja el. *Benicibe*ben hajóra ült a főhercegnő és este hat óra felé visszatért a korfui kikötőbe és hajóra ment. Másnap a főhercegnő megnézte a kikötőt és a Lloyd-társaság kis gőzösével körülbelül két óra hosszat hajózott. Vasárnap reggel kilenc órakor elment az ottani főszentgyháza misét hallgatni. Kíséretében voltak gróf *Chotek*, az orvosa, a hajó parancsnoka és két udvarhölgy, akik mindnyájan gyalog mentek a szentgyháza és a mise után gyalog tértek vissza. Kedden a főhercegnő Albániába, Bucentróba ment vadászatra.

— **Sub auspiciis Regis.** Említettük már, hogy a budapesti tudomány egyetemen két hallgatót fogtak *sub auspiciis Regis* doktorrá avatni: *Zubriczky* Aladár a hittudomány, *Nawratil* Akost a jogtudomány doktorává. A király képviselője dr. *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár már kijelölte a felavatás napját. E szerint a felavatás március hó 12-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor lesz a magyar tudományok akadémia disztermében.

— **A cár egészsége.** *Darmstadt*ból táviratozzák, hogy pétervári jelentés szerint a cár egészségéről terjesztett rossz hírek alaptalanok. A cár maga intézi az uralkodás ügyeit és csaknem mindennap fogadja a birodalmi tanács tagjait. A cáreva, aki májusra várja lebetegedését, a körülményekhez képest egészen jól van. Az a hír is valótlan, hogy a cár az idén nem fog külföldre utazni. A cári pár a cárné lebetegése után *Darmstadt*ba fog utazni, ahol már berendezik számára a wolfgangi kastélyt.

— **Március tizenötödike.** A budapesti egyesült asztaltársaságok központja az idén is meg fogja ünnepelni március 15-ikét, amikor is este ünnepélyt és lakomát rendez a József főherceg szálloda kis termében. Az ünnep műsorát a napokban állapítják meg.

— **Csemegi Károly betegsége.** *Csemegi* Károly állapotában tegnap óta semmi változás nem állt be. Az öreg urat állandóan sokan látogatják és sokan tudakozódnak állapotáról. Bár a betegség — tekintve a beteg előrehaladott korát — nagyon súlyos, az orvosok mégis biznak felgyógyulásában.

— **Uj plébános.** A fővárosi hitoktatói kar egyik legrégibb tagját, *Szimely* Gusztávot, aki évekig a hitoktatók házanak főnöke volt, a hercegprimás *Szélmöre*, Komárom megyébe plébánosává nevezte ki. Az új plébános már elfoglalta állását és távozása előtt a fővárosi hitoktatók bucsulakomát rendezték a tisztelésére.

— **Endrődi Sándor az Akadémiában.** *Endrődi* Sándor, a kitűnő költő, a Kurucdalok szerzője, nemsokára tagja lesz az Akadémiának. Úgy értesülünk ugyanis, hogy *Vadnay* Károly ajánlani fogja az akadémikusok sorába s erről a szándékról levelben értesítette *Endrőd*t.

— **Madarász József a Lloyd-klubban.**

A Lloyd-klub fényes termeiben ma este ritka vendéget ünnepeltek. Eljött *Madarász* József, a volt korelnök, hogy köszönetet mondjon a szabadelvű párt tagjainak támogatásukért, amelyben korelnöksége idején részesítették. Alig terjedt hirt a pártkörben, hogy ott van *Madarász* József, a képviselőnk nagy lelkesedéssel fogták körül az öreg urat és éljentezték színet nélkül. *Madarász* József pedig nagy büszkén járt körül a termekben báró *Podmaniczky* Frigyes karján s a két galambőz férfi megjelenése mindenütt nagy lelkesedést keltett. A miniszterelnök is megölelte az agg képviselőt s ismételten köszöntö meg a párt nevében azt az önzetlen és buzgó munkásságot, amelyet *Madarász* korelnöksége alatt kifejtett. Majd *Tallian* Béla kérte *Madarászt*, hogy nevével a klub vendégkönyvébe beírja. Nagy készséggel vállalkozott erre az öreg ur. S mikor javában kanyarította magyaros vonásait a papírra, valaki közbeszólt:

— Józsi bátyám, jól nézsz meg, nem a Tiszalexet iratták-e alá?

— Bizzatok azt rám — mondta büszke önértéssel *Madarász*, — megnézem én, amit aláírok.

Ezt azonban már *Tisza* Kálmán sem állhatta meg szó nélkül.

— Maradj köztünk végleg, Józsi — mondta vidáman — hiszen ugyis szent a béke.

Elérkeznyelve köszöntö meg a szives marasztalást *Madarász* és sietve bucsuzott, nehogy a szent béke jegyében valamiképp kísértésbe jöhessen s engedjen a rá nézve veszedelmes szives marasztalásnak.

— **Hegedüs Sándor üdvözlése.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöksége *Lánczy* Leo kamarai elnök, orsz. képviselő vezetése alatt megjelent a kereskedelmi miniszteriumban és üdvözölte *Hegedüs* Sándor kereskedelmi minisztert kinevezése alkalmából.

Lánczy Leo üdvözlő beszédében kiemelte, hogy a miniszter kinevezése nagy reményeket és várakozásokat kelt kereskedelmi és ipari körökben, tudva azt, hogy mily nagy tudást, fenkölt szellemet és a gyakorlati életből merített tapasztalatokat visz be a hivatalába. Szónok ezután kiemelte, hogy a kereskedelmi és iparkamara jól tudja, hogy az Ausztriával való gazdasági viszonyunknak rendezetlensége mennyire nehezíti a kereskedelmi viszonyainkra és gazdasági iparpolitikánkat az inaurálása mennyire szükségessé válik, továbbá hogy a kereskedelmi és ipari szakoktatás kérdése alapos reformra szorul és hogy mily nagy kereskedelmi és ipari érdekeink vannak lekötvén azon tárgyalásokban, amelyek az új autonom közös vamtarifának a kidolgozásával, valamint a nemzetközi kereskedelmi szerződések megújítása körül megöndöklesznek. A kereskedelmi és ipari körök számítanak arra, hogy a miniszter vissza fog utasítani minden törekvést, amely képes megzavarni a szükséges és természetzerű összhangzatot, amely egyes hivatali osztályok és kereseti ágak közt fenn kell hogy álljon, és oltalmába fogja venni a sok esetben méltatlanul megtagadott kereskedelmi érdekeket. Viszont a miniszter is számíthat arra, hogy a kereskedelmi és iparkamara, valamint a mögötte álló érdekkörök teljes értelmével és buzgalommal fognak közrehatni a közgazdaságunk emelésére.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter megköszönte válaszában az előlegezett bizalmat és kérte a kamarát, hogy támogassa működésében, továbbá arra, hogy főleg két irányban vezesse a kamara saját ügyeit, nevesetesen, hogy szabadelvű szellemmel egykezzezzék a fölmerülő kérdéseket megoldani, és másodsor, hogy tevékenységének nyisson oly medret, amelyben a produktív alkotások létesítése lehetővé tessenék. Ha a fővárosi és vidéki kamarák is ezen irányt fogják követni, a miniszter bennük a leghatásosabb támaszát fogja találni saját közgazdasági politikájának.

Üdvözölő deputációval kereste föl az új kereskedelmi minisztert a trieszti általános biztosító társaság, a magyar általános takarékpénztár, a magyar jég- és viszontbiztosító társaság is. A társulatok valamennyi titkára, prokuristája és osztályvezetője megjelent a miniszternél, hogy elbucuzzék az igazgatóságuk mindenkitől szeretett tagjától. *Poor* titkár tolmácsolta a tisztviselők érzelmeit, mire *Hegedüs* megköszönte a derék tisztviselők ügyelmét és biztosította őket, hogy mindig szívesen fog visszamelemezni az együtt töltött időkre.

— **Tisztelges a közoktatásügyi miniszternél.** A műegyetem rektori tanácsa *Kisfaludy-Lipthay* Sándor rektor vezetése alatt ma délután tisztelgett dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternél és örömet fejezte ki a fölött, hogy továbbra is a közoktatás élén marad. A miniszter szívesen fogadta a küldöttséget és melegen megköszönte az üdvözlést.

— **Szerkesztő-változás.** *Gajári* Ödön a mai naptól nem szerkesztője a *Nemzet*nek. A szerkesztőség ideiglenes vezetésével *Adorján* Sándor bízott meg. A *Nemzet* és a *Magyar Újság* szerkesztőségének tagjai ma este távozó szerkesztőjük tisztelőre bankettet rendeztek, amelyben *Fengessy* Ferenc főispán és *Emich* Gusztáv, az Athenaeum igazgatója is résztvettek.

— **Testvérek házassága.** Az antik világ hatalmas tragédiája mintha a dráma törvényei szerint igazodnék. Phaidra szerelemre gyulad mostoha fia, Hippolytos iránt, de a bűnös érzélem meddő marad. Theseus, akinél Phaidra bevádolja fiát, megátkozza Hippolytos, az átoknak gyorsan megvan a fogantatója, Hippolytos meghal és Phaidra pedig önkézzel ölti ki az életét. Megvan a tragikai összeütközés, megvan a tragikum. Am az élet valóságos tragédiái mintha kevésbé respektálnák a dráma törvényeit. Nincs bűn, és mégis van bűnhődés. — olykor fordítva is történik a dolog. A *nagyváradi* törvényszék a napokban egy fiatal házaspárnak megsemmisítette a házasságát. A házastársak imádják egymást, családi életüket egy kis leánybaba aranyozza be, — és mégis válniuk kell. Az ügyesség ugyanis egy névtelen levelet kapott, amelyben az állt, hogy *Szilágyi János* vérbeli testvére a feleségének *Varga Piroskának*. A szörnyű vád alaposnak bizonyult. Szilágyi János törvénytelen gyermeke volt *Varga Balásznak* és *Szilágyi Juliának*. Az anyja nevelte és az ő nevét is viselte. A fiu már rég elhagyta az édes anyját, amikor az apja és anyja törvényesen egybekeltek, így *Varga Piroskáról* semmit sem tudott. Mind a ketten árvák voltak, amikor megismerkedtek és a fiu feleségül vette az árva leányt. A törvényszék megsemmisítette házasságát ellen föllebbeztek mind a ketten, mert szeretik egymást. . . Ez az egyetlen argumentumuk.

— **Egy kis tévedés.** Egy budapesti kis lányt a mamája, a különben kegyelmes asszony Schandauba küldött háztartást tanulni. Ott roppant híres intézet van tudniillik ebben az irányban, olyan nevezetes intézet, hogy a kegyelmes asszony fölébe helyezte minden hazai konyhaakadémiának. A kis lány azonban nem érezte jól magát a német iskolában. Szörnyű rossz kávért kapott, német kávé, amin keresztül átlátszik a csésze aljáról a festett virág, meg rossz kosztot, vajas ebédet, vacsorát, és uzsonnát soha. Irta a keserves leveleket egymásután, tele volt mindenik panaszszal, arnyi siralommal, hogy végre is a mama elhatározta, hogy kivételes helyzetet biztosít a lány számára az idegen iskolában s szép levélben megkérte az igazgatónót, hogy adjanak a kisasszonynak jobb kávé meg uzsonnát és a vaját inkább csak kenyérré kenve s nem kisütve, mert ebben a formában magyar gyomor csak a zsirt veszi be. Hogy a maga jóakaratóról is biztosítsa az igazgatónót, gyönyörű hízzott pulykát küldött neki ajándékként s megígérte, hogy következik majd egyéb majorság is. A válasz hamarosan megérkezett. Az igazgatónó ígért mindent — s nagyon szépen megköszönte az igazán szép nagy — ludat. Örömmel jelenthetjük, hogy ezek után az idegenbe üldözött kisasszony ma már a mamája konyháján gazdasszonykodik — idehaza. Telegrafice mondat föl a kegyelmes asszony a schandau lelkéket.

— **A századik koplalás.** Ez a *Succi* igazán fényűző ember. Századszor koplal, és ezt megbíbilálja nagy pompával *Milanoban*. Más szegény ember tizezerszer koplal és nem ünnepli meg, ez az ur csak százszor nem eszik, akkor is pénz keres vele, és mégis lármát csap *Milanoban*. Valaki meg is interjúolta ebből az alkalmából a derek koplalót, aki nagylelkűen kijelentette, hogy nem becsüli valami sokra a tehetségét. Hát ami ezt illeti, mi sohse mondtuk, hogy nagyon sokra becsüljük *Succi* ur művészetét, általában nem is tartjuk őt tehetségnek. Az ő pályáján nagyon sok természetes zseni van, aki mind többet ér nála, hanem az mind meghal éhen. Ő ellenben jubilál, *Milanoban* . . .

— **Halálozás.** Egy fenkölt szellemű urnó hunyta le ma reggel örökre a szemét. Hosszu szenvedés után meghalt *Üzvegny Machup* Judith asszony. Az elhunyt, jótékonyaságról általánosan ismert urnó a néhány éve meghalt nagyiparosnak, *Machup* Edének volt a felesége. *Weisz* Berthold országgyűlési képviselő és *Weisz* Manfréd gyors testvérüket gyászolják a nemessivű asszonyban, aki már évek óta betegeskedett és pár napja tüdőgyuladást kapott, mely halálát okozta.

Dr. csajági *Csajághy Béla* nyugalmazott vezértörzsorvos, a honvéderősi tisztikar volt főnökét ma temették el a *Damjanich-utca* 25. számú gyászaházából. A temetésen jelen voltak: báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter, *Bernoldák* altábornagy, *Bernoldák* vezértörzsorvos, *Novák*, *Valentics*, *Cseznák*, *Gaudernack*, *Huber* tabornokok, *Guneck*, *Forster*, *Leinreick* ezredek, ezenkívül számos törzs és főziszt. A csapatok és az első számú honvédeknek *Valentics* Dániel tabornok parancsnoksága alatt vonult ki. A gyászszertartást *Papp* Károly reformatus lelkész végezte, amely után a koporsót a nyugati pályaudvarra vitték, ahonnan *Alsó-Dabasra* szállították.

Marsovszky Endre volt néppárti országgyűlési képviselő Málakon (Temes megye) meghalt.

— **Gyermekvédő kiállítás.** A gyermekvédő kiállítás jogi komiszióját csoportbizottsága *Rudnay* Józsefné és *Beöthy* Zsolt miniszteri tanácsos elnökelete alatt ma ülést tartott, amelyen dr. *Kovács* Gyula a kiállítási nagybizottság elnöke jelentést tett arról,

hogy a kiállításban való részvétel iránt a felhívások és bejelentési iverk szétküldtek s hogy a bejelentések már is szép számmal érkeznek. *Beöthy* Zsolt, dr. *Mezei* Ferenc és *Beck* Dénes javaslatára elhatározták, hogy a székes fővárosba beadványt intéznek az összegeknek kimutatása végett, amelyekkel a szegény gyermekek neveléséhez a tandíjnak elengedése címén hozzájárul.

— **Veray János daganata.** Hazafi Veray János, — akit be se kell mutatni, hisz közönségünk jól ismeri a magyar költőket — mint Hazafi kötelességének tartotta megjelenni a millenniumi örküstsítésen. Az ökröt a Vermezőn süttették, tekintve, hogy vértanu volt szegény, és Veray János ez alkalommal a nép közé keveredett. A mérszörlegények, a költészet e buzgó tisztelői úgy rótták le adójukat a haza vándor lantosa iránt, hogy minden nagyobb husdarabot Veray János felé dobtak. Egy ilyen husdarab, amelyben kelletnél több volt a csont, orron talála a költőt. A költő erre távozott a Vermezőről, s mérgében, 1896-ban, egy József-utcai lakásban költeményt írt erről. De ez nem használt, mert ma, három évvel a vermezői ütközet után megdagadt a költő arca az egykori dobástól. Jelentkezett is a klinikán, föl is vették. Most ott gyógyítatja a harctéren a hazáért szerzett sebtét; az orvosok pedig megtöltötták neki, hogy a költészetet foglalkozzék. — Ezért az utóbbi momentumért emlékeztünk meg Jánosról, az elnyomottak pártfogójáról, a boldog lantosról.

— **A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya** ma délután négy órakor *Vészi* József alelnök elnökségével igen látogatott ülést tartott, amelyen a következő ügyeket intézték el: a választmány a kisbeszeli gránitkőbánya részvénytársaság 100 forintos adományát köszönettel elfogadta; a budapesti szegénysorsú tudóbbetgek szanatórium-egyesületének az egyesületben képviselt lapoknál a tudóbbeteg szanatórium-egyesület javára megindítandó hirlapi gyűjtés előkészítése iránt beadott kérvényét tudomásul vette azzal, hogy az egyesület hazafias és emberbaráti kötelességének fogja tartani a nemes célnak minden tőle telhető erővel való támogatását. Elintézte továbbá a választmány az egyesületnek a római kongresszussal összefüggő több rendbeli ügyeit, majd elhatározta, hogy az évi rendes közgyűlést virágvasárnapján tartja. Elhatározta még a választmány, hogy *Hegedűs* Sándor egyesületi tagot kereskedelmi miniszterre történt kinevezése alkalmából a választmány küldöttségileg üdvözli. Március 15-ikét az egyesület ez évben is szokás szerint megünnepeli és a Jókai-serleggel való beszéd tartására *Hoitsy* Pál alelnököt kéri fel. Legfontosabb tárgya volt a választmány napirendjének a sorsjátéki bizottság jelentése. *Singer* Zsigmond előadó jelenti, hogy a sorsjátékügylet immár teljesen be van fejezve, oly fényes eredménnyel, amely az egyesület segítőalapjának kerek 75,000 forintot szerzett. A választmány nagy lelkesedéssel vette ezt tudomásul és a bizottságnak a felmentvényt megadta. Egyszermind megbizta a segítőegyesületet, hogy az egyesületnek új alapszabálytervezetet dolgozzon ki, amelyet már a közgyűlés tárgyaljon. Jegyzőkönyvi köszönetet mondtak azután dr. *Cziklay* Lajosnak és *Szatmári* Mór főtitkárnak a sorsjáték-ügylet vezetése körül tanúsított munkásságukért. *Vészi* alelnök indítványára továbbá elhatározott, hogy a közgyűlésnek javasolni fogják *Singer* Zsigmondnak tiszteletbeli taggá leendő megválasztását, tekintettel azokra a példa nélküli való érdemekre, amelyeket a sorsjáték fényes eredményének biztosítása körül szerzett. Miután örvendetes tudomásul vétett, hogy dr. *Jeszenszky* István királyi közjegyző 100 forinttal alapító tagul belépett s hogy az egyesület helyisége (Kerepesi-ut 19.) e hó 6-án megnyílik, a választmány ülése véget ért.

— **A kinematográf.** Minden újságolvasó ember emlékszik még arra a borzasztó katasztrófára, amelyet egy kinematográfól kikapott szikra idézett elő Párisban az ugynevezett *Jótékonyági Bazaron*. Ezt a kinematográfot most Párisban elárvarezték. Arra, aminek készült, már nem lehetett használni, mert kissé megpörköldött. A tulajdonosa azt hitte, hogy ő ravasz uriember s mostanági rejtegette ezt a szörnyet, hogy majd előrverte. Azt remélta, hogy a különleges dolgokért lelkesülő Páris óriási áron fogja megvenni. De csalódott. A kinematográfért összesen husz frankot kapott. Nem valami dúsdagadur vette meg, mint remélték, hanem egy ócskaságkereskedő, aki kijavíttatja s tovább kinematográfal véle. Szóval szép az üzleti szellem, de néha nem válik be.

— **A brünnt rablógylkos.** A brünnt rablógylkosság ügyében a rendőrség folytatja a nyomozást s ennek során megállapította, hogy az a fiatalember, aki február 24-ikén *Wagner* Jenő ékszerkereskedőnek egy bajor érdemkeresztet adott el, s akinek személyleírását tegnap adtuk, nemcsak némétül, de tökéle-

sen beszél magyarul is. A fiatalember *Wagner* nek azt beszélte, hogy az érdemkereszt atyjáé volt, aki Münchenben táborsernagy volt, s nemrég halt meg. Azt is említette, hogy Bécsben is megfordult. Február 1-én Münchenben *Dittl* Johannát, egy zálogközvetítő-üzlet tulajdonosnőjét meggyilkolva találták. Érdekes, hogy a müncheni rendőrség közleménye szerint a rablógylkosság elkövetésével gyanúsított személyleírása hasonló ahhoz a fiatal ember, aki *Wagner* nével az érdemkeresztet eladta. A rendőrség a vizsgálat eddigi eredményéről értesítette a brünnt és müncheni rendőrségeket.

— **Fekete himlő.** *Fogarasmegegyében* a fekete himlő a hivatalos cáfolatok dacára erősen terjed. Alig van község, ahol megbetegedés elő ne fordult volna s Illényben 19 betegedés történt. E tizenkilenc közül eddig csak kettő halt meg, miből a betegség enyhe jellegére lehet következtetni, bár viszont más községekben, mint *Alsó-Vistern* minden harmadik beteg meghalt, tiz közül három. A ragadós betegség terjedésére vall az is, hogy a hatóságok nemcsak az iskolákat zárták be a legtöbb községben, de minden csoportosulást is megiltottak és még népes lakodalmat se szabad tartani, annál kevésbé temetést. Erre különösen felügyel a csendőrség s a temetési csődületeket megakadályozza. Ez az oka, hogy némely községben csak éjjel engedik meg a himlőben meghaltak eltemetését.

— **Elfogott betörő.** Ma éjjel a Ferenc József-laktanya körül cirkáló őrjárát egy csavargót látott őgylegni, aki a hátán egy zsákok cipelt. Igazolásra szólították föl s ekkor kitűnt, hogy egy rovtot multu, régóta keresett napszámmossal van dolguk. Az illető *Petrovics* József kendi születésű 22 éves munkás. A nála talált zsákban különböző finom ruha- és fehérnemű volt. Vallatára fogva *Petrovics* beismerte, hogy a *Mátyásföldön* egy villába betört s onnan lopta el a holmit.

— **Izraelita istentisztelet.** A pesti izraelita hitközség budapesti-utcai templomában a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 1/6 órakor kezdődik.

(x) **A Telefon Hírmondó igazgatósága** arra kéri előfizető-közönségét, hogyha kéredzősködő, vagy esetleg panaszokod levelekkel fordul hozzá valaki, levelet mindig teljes címmel és névalírással lassa el, mert csak abban az esetben válaszolhat az igazgatóság a hozzá intézett kérésekre s a panaszok tekintetében is csak így intézkedhet.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyűlése.** A mai folytatólagos közgyűlésen a bizottsági tagok csekély számban jelentek meg. Megszavazta a közgyűlés a várbeli *Mátyás-templomhoz* fölvezető lépcsőnek és a *Halászbástya* rendezésének a költségeiből (a megváltoztatott tervekhez képest) szükséges 139,973 forintot s kimutatta ennek a pénzből fedezetét.

Hozzájárultak a budapesti villamos városi vasút részvénytársaság alapszabályainak bizonyos módosításához.

A *Franklin* irodalmi és könyvnyomdai részvénytársaság igazgatósága azt kérte, hogy adja neki bérbe, évi 1000 forintért, a főváros a *Károlyi-utca*ban levő iskolaépület pincehelyiségeit. A pénzügyi bizottság az ajánlat elutasítását javasolta. *Gerő* Lajos ma a bérletbeadást javasolta azzal, hogy a tanács a fővárosnak megfelelő fölmondást biztosítson. A közgyűlés többsége elfogadta *Gerő* javaslatát. A tanács az iskolaszékek előterjesztéséhez képest s a tisztí főorvos javaslatára, elrendelte, hogy a III. ker., VII. ker. 2. számú, valamint a X. ker. 2. számú iskolaszékek területén levő iskolákban a tanítás megkezdésének idejét 9 órától ismét 8 órára tegyék. A többi iskolaszék hasonló irányú kérelmét a tanács nem tartotta teljesíthetőnek, főleg azért, mert ott még a ragadós betegség sűrűn fordulnak elő. A gyűlés végén a szavazatszedő bizottság előterjesztette a jelentését a mai szavazás eredményéről, amely arról folyt, hogy kiket küldjenek ki abba a bizottságba, amely a fővárosi kölesönkötrvények elhelyezése ügyében folytasson a pénzügyi bizottsággal tárgyalást. A szavazás eredménye a következő: bondtak összesen 127 szavazatot; ebből kapott *Steiger* Gyula 127 szavazatot, *Weisz* Berthold 123, *Fenyvessy* Adolf 122 és *Heltai* Ferenc 108 szavazatot.

(*) **A késedelmi kamat.** A törvényen kívüli állapotok ideje alatt a főváros tudvalevőleg késedelmi kamatot nem szedett, hanem fölirt a pénzügyminiszter, hogy a határelos adó késedelmi kamatának a díját rendezze. A pénzügyminiszter értesítette a fővárost, hogy az indemntny megszavazásig késedelmi kamatot ne szedjen, de az indemntny megszavazása után utólagosan szedjék be a késedelmi kamatot. A tanács mai ülésen tárgyalta a pénzügyminiszter leiratát. A tanács a késedelmi kamat utólagos eszedésére törvényen intézkedett nem ismer s csak akkor szedheti a kamatot, ha a törvényhozás az indemntny megszavazásakor direkt kimondja s törvénybe iktatja a késedelmi kamatnak utólagos fölszámítását. A tanács tehát föliratot intéz a miniszterhez s javasolja, hogy az indemntny tör-

vényerőre emelkedésének a napjától számítva bizonyos határidőt, nyolc-tízennegy napot állapítson meg az adó megfizetésére s csak attól szedjenek késedelmi kamatot, aki a megállapított határidő alatt sem fizeti meg az adóját. Az adófizetés kötelezettsége ugyanis a tanács véleménye szerint csak az indemnitatis megszavazásától kezdődik s a törvény normális viszonyok között is hat heti határidőt enged az adó megfizetésére s kamatot csak az fizet, aki a határidőn túl nem fizette meg az adóját.

(*) **Budapest lomberkölésné.** Bécsből táviratozzák, hogy több lapnak az a híre, hogy az *Oszták-Magyar Bank* Budapest székes főváros törvényhatóságának egy lomberkölésné megadása iránt ígéretet tett, nem felel meg a tényeknek. Az úgy a bank-igazgatóság illetékes magasabb fóruma előtt eddig már csak azért sem képezhetto megbeszélés tárgyát, mert ebben az ügyben mindennemű előterjesztés hiányzott.

VIDEK.

— **(Abauj-torna alispánja.)** Abauj-tornavármegye ma tartotta meg rendes évnegyvenes közgyűlését, amelyen a *Fábián János* halálával megüresedett alispáni székét is betöltötték. A közgyűlés lefolyása rendkívül izgatott volt és a pártok ekkeseredetten küzdöttek jelöltjeik érdekében. *Péchy Zsigmond* főispán az ülést megnyitván, kegyeltes szavakban emlékezett meg az elhunyt alispánról, akinek érdemeit jegyzőkönyvbe íktatták. A törvényhatósági közigazgatás állapotáról szóló jelentés előterjesztése után következett az alispán választás. Jelöltek az ellenzéki *Hammersberg Jenő* főjegyző és a szabadelvű párti dr. *Rakovszky* első aljegyző voltak. Míg a szavazás folyt, a pártok megmozgattak mindent jelöltjük érdekében, bárha az eredmény előrelátható volt, amennyiben a törvényhatósági bizottság ama tagjai, akik eddig politikai elvűknél fogva nem szavaztak volna *Rakovszkyra*, *Horánszky* tegnapi beszéde után a szabadelvű párti *Rakovszky* mellé állottak. A szavazás végeredménye az, hogy *Rakovszky 134*, míg *Hammersberg* csak *126* szavazatot kapott. Az eredmény kihirdetése után Abauj-Torna vármegye alispánjává nagy lelkesedés közepette dr. *Rakovszky* Endrét nyilvánította *Péchy* főispán. Az igazság kedvéért föl-említjük, hogy a megyei és községi tisztviselők közül összesen ötvennek van szavazati joga, *Rakovszkyra* 27-en, *Hammersbergre* 16-an szavaztak; az államépítészeti hivatal főnöke tartózkodott a szavazástól. *Rakovszky* programbeszédében a törvényeknek kéréshetetlen szigorral való végrehajtását, pártatlanságot és jó közigazgatást ígért. Az új alispánt lelkesen ünnepelték. Ezután első aljegyzővé *Szentiványi* Lászlót, harmad-aljegyzővé *Pállaghy* Gyulát és negyedaljegyzővé *Pappszécs* Józsefet választották meg.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET.

** **Népszínház.** A Népszínházban ma este, hosszabb pihenés után, *Sardou* színműve, a *Szokimondó asszony* került színre. A szenczi *Sardou*-darab, ugyilátszik, ma sem vesztette még elvonzóerejét, mert ma esti hetvenhatodik előadását is zsufolt ház nézte, amely nagyban gyönyörködött *Blaha* Luja pergő nyelvű *Hübscher* Katalinájában és *Szirmai* jeles Napoléonjában. *Lukács* Juliska ismeretes szép napolyi királynéja és *Solymosi* kitudó *Fouché*ja ma este teljes hatást tett.

** **Adorján báró.** *Prém* József pályanyertes színműve folyvást újabb sikereket arat a nagyobb vidéki színpadokon. Legközelebb *Poszonyban* kerül bemutatásra, ahol *Krecsányi* igazgató kiváló gonddal adhatja elő. A címszerepét *Thury* Elemér, a morfinista főhadnagyot *Réthey*, a két fő női szerepet *T. Hadrik* Anna és *Hahn* Aranka játsszák. A premiére iránt nagy az érdeklődés, mert a darab szerzője hat éven át volt a város lakosa s az előadásra főlrándul *Poszonyba*. — A *Kolozsvári Nemzeti Színház* szintén készül az *Adorján báró*ra. *Szidónia* grófnőt *Fái Szeréna* fogja ábrázolni. — Itt említtük, hogy *Prém* Józsefnek e határos színműve a könyvpiacra is kelendő. Már *harmadik kiadásban* jelent meg, ami hazai színműnél nagy ritkaság. A *Vass* József-féle füzetes vállalatban *15* krajcárért kapható. De van új velin-kiadás is s a díszes kötet ára *1* forint.

** **Növendékszínészek előadása.** Az *Országos Színészeti Akadémia* növendékei vasárnap, *Ujházi* Éde tanár vezetése alatt a *Cifra nyomorúság* című színművet adják elő. A főbb szerepeket a következők növendékei játsszák: *Fábián* Kornélia, *Bátory* Gizella, *Stiller* Alice, *Sebestyén* Géza, *Székegy* Dezső, *Gábor* József és *Magas* Béla.

** **A görög rabzsolga.** *Jones* Sidney operettjéből holnap, pénteken délelőtt tíz órakor tartják a jelmezes főpróbát. A darabhoz több mint kétszáz új jelmezt s teljesen új díszleteket és butorzatot készítették. Az első előadás szombaton lesz s mivel a darab iránt már előre is oly érdeklődés mutatkozott, hogy az első előadások jegyeire tömeges előjegyzés

történt, az igazgatóság a jövő hétre hatszor tűzte ki a *görög rabzsolgát*.

** **A műpártoló Szege.** Magyarország első vidéki képzőművészeti egyesülete ma tényleg megalakult *Szegeden*. Az alakuló közgyűlés délután folyt le a váróháza dísztermében, amely zsufolva volt előkelő közönséggel. A közgyűlés nagy lelkesedéssel *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert az egyesület védnökéül választotta meg és erről azonnali táviratilag értesítette s egyuttal legészintébb örömét fejezte ki a fölött, hogy ő felsége ismét őt állította a kultuszminisztérium élére. A tisztákar választása egyhangulag történt. Elnökök *Stelczel* Frigyes, alelnökök *Hódossy* és *Beck* Bernát választották meg. Tiszteletbeli tagok lettek: *Székely* Kálmán miniszterelnök, *Desseffy* Sándor, *Ivánkovic* János és *Német* József püspökök, *Kállay* Albert főispán, *Hock* János orsz. képviselő. Az egyesületnek máris ötszázon felül rendezés és *82* alapító tagja van. Az első látlat e hó 12-ikén nyílik meg. *Hock* tiszteletére ma este díszvacsorát rendeztek.

** **Műcsarnok.** A *Képzőművészeti Társulat* lapja, amelyet dr. *Ambrozovics* Dezső nagy körültekintéssel és szakavatottsággal szerkeszt, legutóbbi számában tetemesen megbővült és hű krónikáját adja a művészet mostani képeinek. A vezércikk a vándorkiállításokról szól, van benne párisi és berlini levél, esztétikai értékelés, s a magyar művészeti mozgalmak teljes riportja több kimerítő cikkben. A lapot a társulat tagjai ingyen kapják, de külön is előfizetheti rá évi 2 forintjával. A *Műcsarnok* ebben az évben már kilenc számban jelent meg, tehát sokkal többet adott eddig is, mint amennyit ígért.

** **Pálmay Ilka** Bécsben. *Pálmay* Ilka, mint egy bécsi újság írja, március tizedikén fejezi be az *An der Wien*-színházban ez idei vendégjátékát. A díva rövid pihenés után *Németországban* tesz vendégkörutat.

** **Miss Halton vendégszereplése.** *Miss Halton* ma este kezdte meg a *Magyar Színház*-ban tíz este tervezett vendégszereplését *A Gésák* Mimosza szerepében. Az angol szubrett nagy érdeklődéssel találkozik a budapesti közönség részéről, amely eddig *Miss Halton* minden fellépésével színtől megtöltötte a *Wesselényi*-utcai színház nézőterét. Az angol szubrett ma este is egész temperamentumával énekelte és játszotta Mimoszát s hogy a közönség részéről teljes méltánylásra talált, talán fölösleges is mondani. Az előadásból még *Ledovsky* Gizellának jeles *Molly*-ja és *Sziklai*-nak mindenekellett mulatságs *Vuncsija* emlékedt ki. Mind a kettő méltán osztozott a tapsokban a külföldi vendég-szubrettel.

** **Magyar szerzőnő (?) darabja a külföldön.** A *müncheni Gärtnerplatz-Theater* a napokban *Sovány esztendő* cím alatt egy vígjátékot adott elő, amelynek óriási sikere volt. A vígjáték szerzője *Déry* Julia, aki mint neve mutatja, magyar származású.

** **Jutalomjáték.** *Miskolcra* írja tudósítónk: *Tiszai* Dezső szintársulata kedvelt szubrettjének, *Gergely* Gizella kisasszonynak március 9-ikén lesz a jutalomjátéka. A kitűnő művésznő egyik legjobb szerepét, a *Gésák Mimoszát* játssza ez alkalommal. A jutalomjáték sikerét emelni fogja az is, hogy *Vuncsij* *Sziklai* Kornél, a *Magyar Színház* jeles komikusa fogja játszani. Az előadás iránt máris nagy az érdeklődés.

** **A magyar művészet története.** *Wlassics* miniszter megbízta dr. *Lippich* Elek miniszteri titkárt, hogy írja meg a magyar képzőművészetek történetét. *Lippich* el is készült már a munkájával, amelyet most franciára fordítanak le. A könyv a párisi világkiállításra készült, kalauzal a magyar művészeti osztály könnyebb megérthetéséhez.

** **A karikatúra-rajzoló szobra.** Valmandois francia városka terén — mint párisi levelezőnk jelenti — szobrot emelnek a legkitűnőbb francia karikatúra-rajzolóknak egyikének, *Daumier*nek. A kitűnő és szellemes művész abban a városban élte élete javarészt s ott halt meg, miután szeme világot elvesztette. Párisban írók és művészekből bizottság alakult, amely nyilvános gyűjtés útján szerzi be a költségeket.

** **A piros cipők Münchenben.** *Mader* Raoul, a *Magyar Királyi Opera* karmesterének, *Piros cipők* című balletje tegnap került bemutatásra a müncheni *Deutsches Theater*-ben. A ballet, mint egy távirat jelenti, a legzajosabb sikert aratta.

** **Kivételes délutáni előadás.** A fővárosi tanács ma tartott ülésében megengedte, hogy a *Magyar Színház* március tizenötödikén, kivételesen, délutáni előadást tartson.

** **Elite-hangverseny.** A *Telefon* *Hirmondó* holnap, pénteken este előkelő színűn álló hangversenyt rendez előfizetői szórakoztatására. A beszélő újság igazgatósága mindig arra törekedik, hogy igazi művelőzetet szeressen hangversenyével a közönségnek s holnap hangversenyén is a művészeivel kitűnő működének közre. A szereplők között vannak: *Nagy* Béla, *Paulayné Adorján* Béta, *Somlóiné Váday* Vilma, *Zilahi* Gyuláné, *Kertész* Olga, *Lányi* Géza, *Somló* Sándor, *Takács* Mihály és *Várdi* Sándor. A hangverseny félhételtől kezdődik s utána 11 óráig cigányzenét közvetít a *Hirmondó*.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Természetudományi Társulat** állattani szakosztálya e hó 3-ikán délután 6 órakor az egyetemi állattani intézetben (Eszterházy-utca 1. szám) ülést tart. Tárgyai: 1. *Csiké* Ernő: a) Két hazai *Chrysolida*-nemről, bemutatással; b) Egy érdekes *Pulicida* bemutatása. 2. *Jablonski* József: Egyszerű almalomyirtó kísérletek, bemutatással.

○ **A 6-gyallal obszervatórium.** Ma este az országos meteorológiai intézet tanácstermében dr. *Konkoly-Thege* Miklós miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő, az intézet igazgatója, szabad előadást tartott az 6-Gyallán építendő meteorológiai és földmágnességi obszervatóriumról, amelyhez 6 ajándékozott egy szép befűtött telket az államnak. Az előadó a legmelegebb hangon emlékezett meg ama miniszterekről, akik az intézet szükségességét felismerve, az régi tepsőt állapottól európai színvonalra emelték. Így gróf *Bathlen* Andrásról s főképpen az utóbbi időkben dr. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszteréről. Röviden ismerte az európai nagyobb intézeteket s azok appendixeit. Ismerte az 6-Gyallán építendő meteorológiai és földmágnességi obszervatóriumot. A földmágnességi obszervatórium, mely teljesen vasmentes, *Konkoly* parkjában talál elhelyezést, a belső falai hamuval lesznek kitömve, amely miatt rossz melegezőt megóvja az épület belsejét a hővariációktól. A hamuval kitömött fal és éppen így készült mennyezet még körül lesz véve egy téglafallal s a közte levő folyosó még fűthető is lesz. A földmágnességi obszervatóriumban egy sorozat önálló földmágnességi műszer lel elhelyezést; annak egyik oldalán a napi termin-leolvásokra rendelt műszerek helyeztetnek el. A központi obszervatórium tervezett *Konkoly* igazgató és *Marcell* György aszisztens készítették. A vetített képekkel élénkített előadást a szép számmal egybegyűlt előkelő közönség nagy figyelemmel hallgatta, s egy földmívelési minisztert, mint az előadót lelkesen megjelenezte.

○ **A Magyar Történelmi Társulatnak** ma délután gróf *Teleki* Géza elnöklésével tartott ülésén *Lánczy* Gyula olvasott föl a *házi nemzetközi történelmi kongresszus*ról. Elsőben is vázolja a kongresszus megalakulását s annak létesítőit. Ismerte aztán a kongresszus egyes osztályaiban tartott, igen érdekes előadásokat, főleg azokat, amelyek a kongresszus II. osztályában folytak le, magának az előadónak elnöklése alatt. Ebben az osztályban *Lánczy* is tartott előadást a Hunyadiak szerepléséről s ugyancsak ő bemutatta *Marczali* Henriknek *Magyarország és Dalmácia viszonya a XI—XIII. században* című dolgozatát. Az előadás fogadott előadás után *Nagy* Gyula titkár tett jelentést a folyó ügyekről, amelyek során bemutatta *Szilágyi* Sándor végrendeletének a Történelmi Társulatra vonatkozó passzusát. E szerint az elhunyt historikus a levelezéseit és azt a dísztermet, amelylyel tisztelői meglepték, végrendeletileg a Történelmi Társulatnak hagyományozta, azzal az óhajattal, hogy ez emlékek a Nemzeti Múzeumban őriztessenek meg.

MULATSÁGOK.

(A **Budapesti Újságírók egyesületének** estélye, a csalhatatlan előjelek után itélve, az évad legfényesebb mulatsága lesz. A legnagyobb gonddal előkészített ünnep egy művészi tekintetben, mint a bál dolgában teljesen készen van és ismét egy van szervezve, hogy a program egy pontja sem szorul még csak legkisebb változtatásra sem. *Manheimer* Gusztáv fectő is beszolgáltatta már a műsorlaphoz készült gyönyörű rajzot, úgy, hogy a hangverseny látogatóinak a díszes és művészi értékű meghívón kívül egy épp olyan műsorlap is marad emlékül az újságírók estélyére. Nagy figyelmet fordított a rendezőség a mulatság második részére, a táncmulatságra és a táncok rendezését *Mazzantini* Lajos bal-letmesterre bízta, kit a bizottsági tagok közül többen fognak támogatni. Az érdeklődés rendkívüli és az *Újságírók Eggesületének* klubja (*Károlyi* körút 4. sz.), ahol a jegyeket és meghívókat adják ki, a délutáni órákban állandó ostrom alatt van. A jegyek árusítását, amennyiben a készlet tart, a hangverseny napjáig folytatják.

(A **fodrászok jelmezeztéje.** A budapesti fodrászok önképző köre sikerült jelmezeztést tartott ma a Terézvárosi Kaszinó termében. Nagyon sok szép lány és asszony vett részt szebbnél szebb jelmezekben a mulatságon, amelyen állandóan jó hangulat uralkodott. A táncrend-péntárca alakú plús könyvecské volt. Az első négyest száz pár táncolta.

(A **VII. kerületi kör művészeztéje.** Fényesen sikerült ma a VII. kerületi Erzsébetvárosi Kör művészeztéje a Royal-szálló dísztermében, mely ez alkalomra zsufolóság megtelt előkelő közönséggel. A mulatságon résztvett a főváros sok notabilitása. Kitűnő műsora volt a hangversenynek. A program vezetője szama *Raskó* Géza éneke volt, majd *Márkus* Jenő hegedűjátéka következett, mely után *Lichtenstein* Dóra aratót énekével záros tapsokat. *Rákosi* Viktor kellett ezután nagy derűtséget. A *Utkar* című humoroszkjével, utána pedig *Sziklai* Kornél kaengattia meg a közönséget kupaival. A műsort *Ledovsky* Gizella éneke fejezte be, ki a *Gésák* és a *Lili* egy-egy részletével ragadta tapsokra a közönséget úgy, hogy a színi nem akart tapsokra még a *Krókodillus* imitáló kupalet is elő kellett adnia. A hangversenyt tánc követte, melyben mintegy százhusz pár vett részt.

EGYESÜLETEK.

(A Tüdőbeteg Szanatóriumának Egyesülete ma igazgatósági ülést tartott gróf Bathányi Lajos elnöklété alatt, aki bejelentette az igazgatóságnak, hogy az egyesület kérvénye tekintetében a telekadás iránt a főváros közgyűlése még nem határozott s a határozathozatalt a legközelebbi közgyűlésre halasztotta. Korányi Frigyes tanár szöveget hozza a bejelentéshez s sajnálatlalt vette azt tudomásul, de egyúttal utalva Halmos polgármester tegnapi kijelentésére reményét fejezi ki, hogy az egyesületnek telekügye nem tekinthető még elvesztetnek. Végül dr. Kuthy Dezső, az igazgatótanács jegyzője tett jelentést a folyó ügyekről. Az egyesület a közgyűlést március 20-án délután 4 órakor tartja meg.

(A telepítés.) A Közgazdasági Társaságnak ma este Láng Lajos elnöklété alatt tartott ülésén dr. Eszéri Lajos szentesi ügyvéd, közigazdasági író a magyarországi telepítési ügyekről tartott érdekes felvilágosítást. Ismertette a telepítések előjárását az akadémia feladatokra, amelyek útját állították az addigi telepítések sikerének, továbbá azokra a vezéreszmékre, melyek az állami telepítések sikerének alapfeltételei. Az állam arra törekszik, hogy egy-egy telepen vegyes ajkú, vegyes vallású ne legyen s hogy a telkek lehetőleg egyenlő nagyságát már csak azért sem tartja elvül kimondandónak, mert a birtoktestek nagyságát, elosztását a mivelés ág, a talajminőség, fekvés, a telepes vagyoni állapota, intelligenciája, az örökösödés kérdése és egyéb körülményektől függ. A telepítések sikerességének egyik legnagyobb okát abban kell keresni, hogy a legtöbb telep olyan miveletlen állapotban kerül a telepes kezére, hogy annak rendezőhözatala, tuskótló, tövistől való kiirtása, házépítés, utrendezés, legyőzhetetlen megterheléssel jár s a telepes épen az első időszakban alig jut legfontosabb munkájához: gazdasága rendezőhözatalához. Még nagyobb nehézségekbe ütközik a községek s magánosok telepítési működése. A törvény e tekintetben a kitételek 67 százaléka díjlan átengedését köti ki közlekedésre, stb. Mindezekkel szemben Eszéri a jelenlegi elvek mellett, illetve helyett, főleg azt tartja, hogy gondoskodni kell, hogy a telepes a telepet gazdaságilag azonnal használható állapotban kapja meg. Szükség van arra, hogy a helyi viszonyokat jól ismerő gazdasági szakemberek szakelőadásokat tartanak s kioktassák az idegenből jött telepeseket s különösen arra fektessenek súlyt, hogy községi magtárak és községi hitelszövetkezetek útján a könnyen fellépő gabona-üzorának elejét vésessék, végül a járadékirtokok és ezzel kapcsolatos az államigazgatásos járadékirtokok útján mód nyújtasék arra, hogy az egyes telep-területek, az egyetemleges zálogjogi kötelezettsége alól feloldhatók legyenek és hogy egyáltalában a földmives munkás, majd a kisbirtokos módot leljen arra, hogy fokozatosan vagyonosodjék, esetleg gyermekeit földbirtokhoz juttassa. Mert a vagyonosodás a legbiztosabb bázisa a népek szaporodásának és így minálunk a helyes irányban tartott telepítési legbiztosabb talpköve az egységes és hatalmas magyar nemzeti állam kifejlődésének. A felvilágosítást nagy tetszéssel fogadták.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A Világsszabadság rajbál. A Világsszabadságot Csizmadia Sándor teremtette meg, mikor ilyen címre kismeztette szocialista irányu lapját. A Világsszabadság legelső bajnokai közé tartozott Szalai István orosházi földmives, aki a felső-dabasi szolgabíróban különösen erős ellenségét látta a világ-, ország- és egyéni szabadságnak. Cikket irt tehát ellene, amiért az esküdtek két hónapi fogházra ítélték. A cikk azonban nagyon tetszett Bors János orosházi földmivesnek, aki másodsor is lekötölte azt szóról-szóra a Világsszabadságban, amiért ugyancsak az esküdtek elé került. A mai tárgyaláson, amelyen esküdtek voltak: dr. Rosé Henrik, dr. Pálos Géza, dr. Sebestyén Benő, Lukács József, dr. Buday-Goldberger Samu, dr. Bozóky Ádám, dr. Weinck József, Ilits József, dr. Néményi Géza, Kiss Aladár, Mondello Hugó és Hausmann Alajos, a vádlottat vétkesnek találták és egy havi államfogházra ítélték.

§§ Fekete hályog. Messze Poroszországból szakadt ide magyar földre az a szerencsétlen asszony, aki ma eljött tanúságot tenni a büntető bírósághoz a tulajdon nagy bajáról. Tulajdonképpen panaszosnak kellett volna neveznünk; de a jkai nem nyíltak panasza s a rettenetes csapásért, ami érte, nem kért kárpótlást, csak irgalmat, kegyelmet annak, aki az ő nagy baját okozta. A fiatal, szép asszony kocsin hajtattott hazafelé egy napon s utközben kocsisa az előtte járó fuvarossal szóváltásba keveredett. A fuvaros vesztés lett a szóváltásban s ekkor ostarálva a kocsis felé suhintott, aki időközben lovai közé csapott s előre vágatott, úgy, hogy az ostarcsapás a kocsi ablakát zúzta össze s egy szilánkjá a törött üvegnek a szép asszony jobb szemébe repült. És csunya fekete hályog borult a szép kék szemre s megfosztotta örökre a világosságtól. A kocsis elfogták s ma kellett itélnie a törvényszéknek, amely előbb meghallgatta dr. Minich Károly orvosszakértőt is. A szakértő közölte a törvényszékkel, hogy a bal szem is veszélyben van, azt is fenyegeti a hályog. És ekkor előállt a jószágos arcu asszony és kezét összekulcsolta kérte

a bírakat, ne ítéljenek szigorúan az ő szerencsétlenségének okozója fölött. Mindenkit meghatott a jelenet, amely után a bírák tanácskozására visszavonultak. Itéletük egy évi fogházzal sújtotta a szerencsétlenség okozóját.

Don Carlos veje

magyar bíróság előtt.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 2.

Néhány hónappal ezelőtt adtunk hírt arról a pőről, amelyet Don Carlos veje herceg Schönburg-Waldenburg Frigyes Viktor ellen indítottak a budapesti törvényszéknél.

A felperes Freund Lajos, aki a hercegek volt jószágigazgatója olyan időben, mikor annak jószágja nem volt. A fiatal herceg ugyanis néhány év előtt összezőrtent családjával. Szakitott a hercegi ház tradícióival és őseinek protestáns vallását elhagyva a római katolikus hitre tért át; ez által családja haragját vonta magára s eddigi bő javadalmazását is megvonták a hitelhagyott fiutól.

A huszonnégy éves herceget igen érzékenyen sújtotta az apának megvonása. A családi határozat híre Karintában érte és zavarában nagyon kapóra jött egy szintén ott időző budapesti pénzügynök, Freund Adolf ajánlata, aki a hercegek nagy készségevel tetemes pénzkölesőt ajánlott fel.

A herceg kapott az alkalmon és az ügyletet meg is kötötte a pénzügynökkel. A kölcsön egyik feltétele azonban az volt, hogy a herceg köteles Freund Adolf fiát, Lajost, aki akkor rabbinvendék volt, évi 6000 forint fizetéssel jószágigazgatónak alkalmazni. A herceg elfogadta ezt a feltételt, bár nem volt neki semmi jószágja sem. Nemskára azonban szerzett neki ilyen is Freund. Megvételét a herceggel egy kis stadelhofti birtokot, amely a Freund-család egyik rokonáé volt. A vételár természetesen nem volt éppen olcsónak mondható, de Freund előlegezte azt.

Ezután a herceg és új jószágigazgatója a Freund-tól kapott pénzzel európai utazásra indultak. Így jutottak el Olaszországba, ahol a herceg megismerkedett Don Carlos leányával, Donna Alice-vel, akit sikort is nejjél megnyernie. Az előkelő házasság folytán a Schönburg-Waldenburg család kibékült a fiatal herceggel és megkezdte ügyei rendezését. Természetesen ezzel vége szakadt volna Freund Lajos jószágigazgatójának, ami viszont ennek esett fölöttébb kellemetlenül. Mindent elkövetett tehát, hogy megakadályozza a házasság létrejöttét, de csak annyit ért el, hogy a hercegi család teljesen szakított vele.

Freund ekkor felment a hercegi palotába és felmutatta a hercegnek az annak idején kapott jószágigazgatói szerződést, amely felbontás esetére 40.000 forintot biztosít neki kártérítés címén. A herceg elutasította Freundot, aki erre hazajött Budapestre.

Itthon aztán a polgári bíróságnál bepörölte a herceget a szerződés nem teljesítése miatt és a negyven ezer forintot kívül kérészetendei fizetést és egyéb járandóságokat kér, amelyekkel együtt a pörölt összeg közel jár a százezer forinthez.

A herceg budapesti ügyvédje dr. Gyurkovics Gyula ellenirátban viszont azt is elmondta, hogy Freundot a herceg mintegy 15.000 forint elkezérlésével vádolja. Egyúttal a büntető törvényszéknél megtette Freund ellen a feljelentést sikkasztás, illetve uszóra miatt.

Igy egyidejűleg két pörben szerepel a herceg. A polgári perben mint alperes, a bünpörben pedig mint panaszos fél.

De szerepelnek a két pörben még más magasan személyek is. A herceg atyja, az öreg Schönburg-Waldenburg herceg, azután Melga gróf, Don Carlos főkamárása, Mac Nevin O'Kelly tartományi főnök, Eisenroff klagenfurfi főügyész. Sőt bejelentette a herceg a maga részéről mint tanút Don Carlost is, akit ha szükség lesz, valószínűleg a velencei törvényszék fog kihallgatni. De Don Carlos attól sem tartózkodik, amint értesülünk, hogy szükség esetén közvetlen tárgyaláson tegeyen tanúságot veje mellett.

A két pör bonyodalma lassan rendezik most a budapesti polgári törvényszék és a büntető törvényszék.

A Drüll Béla vizsgálóbíró által vezetett bünpörben ma nevezetes fordulat állott be.

A herceg ugyanis megszakította viareggio-i tartózkodását, engedelmeskedett a magyar bíróság meghívásának és Bécsen át — ahol a toscanai hercegi családdal érintkezett éppen ebben az ügyben — tegnap Budapestre érkezett. Vele jött a hercegi család teljes hatalmi megbízottja, dr. Pattay Róbert osztrák bírodalmi képviselő.

Ma reggel a herceg dr. Pattay és dr. Gyurkovics Gyula kíséretében megjelent Drüll Béla vizsgálóbírónál, hogy a bünygyben vallomást tegeyen.

A kihallgatás egész délelőtt tartott és részletesen kiterjedt úgy a Freund-féle ügyre, mint egy másik hasonló természetű bünpörre, amely a herceg egy elaszországi kastélyának furesa körülmények közt történt eladásából származik és amelyben báró Graigher van érdekelve.

Nem lehetetlen, hogy e kihallgatás folytán az ügyben most meglepetést keltő letartóztatás fog történni.

TÁVIRATOK.

Brüsszel, március 2. A Delamar-ügynökség jelenti, hogy a belga királyné meglehetősen komoly bronchiális tüdőgyulladásban megbetegedett. Kezelő-orvosa, Thiriay, a tegnapi napot csaknem állandóan mellette töltötte.

Berlin, március 2. A Kreuzzeitungnak jelenti Kopenhágából: Báró Frauenberg, az itteni osztrák-magyar követ még ez évben megválk állásától, mert ő van kiszemelve gróf Saluski helyébe a Dette Publique biztosának.

Wilhelmshafen, március 2. Vilmos császár Henrik herceget kinevezte a cirkáló hajóraj főnökévé.

A görög hadi reformok.

Athén, március 2. Illetékes megafólják azt az újságokban legutóbb újra fölmerült hírt, hogy a hadsereg újjászervezésére idegen oktatók meghívását határozta el s e végből állítólag már megtették a kellő lépéseket. Kormánykörökben konstatalják, hogy a hadsereg reformja tekintetében az 1897-iki szerencsétlen hadjárat óta egyáltalán nem hoztak meg végleges határozatot s nem is tettek valami különös intézkedést. Ellenben igenis elhatározták a hajóhadnak három cirkálóhajóval, három torpedóuzóval és hat torpedónaszáddal való szaporítását, amely célra hét millió franknyi rendkívüli hitelt fognak kérni.

A bolíviai forradalom.

Newyork, március 2. A Newyork-Heraldnek jelenti Limából, hogy Bolíviából odaérkezett táviratok szerint a zendülők Pando vezetése alatt Oruroban megint megverték az Alonso elnök vezetése alatt álló kormánycsapatokat, amelyek páni félelemmel menekültek. Cochabambar tartomány csatlakozott a fölkelőkhez.

A pestis.

Szofia, március 2. A közegészségügyi tanács elhatározta, hogy a Vöröstengerről érkező utasokat és szállítmányokat szigorú fertőtlenítésnek veti alá s azonkívül más óvintézkedéseket is tett.

Közigazdasági táviratok.

Berlin, március 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négysszalékos magyar aranyjárdék 100.60. Magyar koronajárdék 98.10. Osztrák hitelrészvény 261.75. Osztrák-magyar államvasut 158.50. Déli vasut 30.25. Északnyugati vasut —. Elbavói vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.40. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, március 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 231.70. Osztrák-magyar államvasut 153.80. Déli vasut 30.30. Magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák aranyjárdék —. Osztrák ezüstjárdék —. Osztrák papírjárdék —. Bécsi bankkegyesület —. Alpisi bányarészvény —. Olasz járdék 95.80. Diskontó-bank 200.90. Laura-kohó —. Harpeni —. Nyugodt.

New York, március 2. Liszt helyben 2.85. Buza helyben február 83²/₈, márciusra 77⁴/₈, májusra 75²/₈. Tengeri február 41²/₈.

Chicago, március 2. Buza február 72²/₈. Tengeri február 36²/₈.

Nyíltér.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Strauss Antal úgy a maga és gyermekei Pál, Katica és Frigyes, valamint nagyszámú rokonságának nevében, mely fájdalomtól sújtott szívvel jelenti, fia, illetőleg fivérük és rokonuk

Strauss Armin

a VIII. ker. magy. áll. mintagymnasium tanulójának

e hó 2-án, szépményü életének 17-ik évében súlyos szenvedés után bekövetkezett grászos halálát.

A boldogultnak földi porai a halottasházból (V. ker., Árpád-utca 11. sz.) e hó 3-án d. u. 3 órakor a Kerepesi-uti izr. temetőbe kísértetnek ki.

KÜLÖNFÉLEK.

Ninon dalaiból.

Varrogassunk, öltögezzünk,
Szöke lányok, barna lányok.
Varrogatva, öltögetve
Szálljanak le szívetekbe
Édes álmok, fényes álmok.

Fehér selyem ruha mellé
Készül, készül könnyű fátyol.
Fehér selyem, gyöngyök, ékek,
Elringatnak, úgy regélnék
Soh'sem ismert boldogságról!

Nászruhát ha varrogatunk
Könnyet senki soh'se ejtsen.
Ott marad a bánat gyöngye
Boldogtalan leány könnye
Föltött hagy a tiszta selymen.

Szentessy Gyula.

Tolsztoj a házasságról.

Moszkvában legutóbb megjelent egy könyv ezen a címen: Hogyan él és dolgozik Tolsztoj gróf. G. J. Szergejenko orosz publicista írta. Ebből a könyvből közöl a St. Petersburger Zeitung részleteket. Így többek között a következőket:

Tolsztojnál egyszer szóba került a férfi és a nő között való viszony, amelyet tudvalevőleg Tolsztoj az ő híres könyvében, a Kreutzer szonátában oly eredeti felfogással tárgyal s amely olyan sok ellentmondásra adott alkalmat ugy Oroszországban, mint a külföldön. E alkalommal minden áron a nőre akartak minden hibát rárakni, a férfit pedig minden áron védelmezték. Tolsztoj, aki egy ideig figyelemmel hallgatott, végül így szólt:

— De állhatunk-e elé ilyen szigorú követelésekkel a nővel szemben és korholhatjuk-e, amikor mi magunk ösztönözzük és készítjük elő őt a házasságra? Hát nem azt becsüljük-e a legjobban az asszonyban, ami a nemére vonatkozik, és nem kizárólag azért vesszük-e nőül? És aztán azt akarjuk, hogy a barátunk legyen. Ez hamis, ez hazugság. Barátot a férfiak között keresünk magunknak. És semmiféle asszony nem pótolhatja nekem a barátot. És ha már ez így van, minek csaljuk meg az asszonyt és miért mondjuk neki, hogy ő a legjobb barátunk? De hiszen ez valótlanosság.

— De lát mit kell tennünk? Hogyan tartsuk meg a családi békességünket? — kérdezte valaki a jelenvőtek közül.

— A férfinak magára kell venni egészen annak a helyzetnek a súlyát, amelyet maga teremtett meg és tekintettel kell lennie rá — felelt Tolsztoj megle-

meggyőződéssel. Semmi szín alatt nem szabad a férfinak megvonnai a nőtől támogató kezét, mert a házasság ebben a bűnös világban a legtöbb férfira nézve megtisztulás. Ha egyszer kiválasztunk magunknak feleségül egy nőt, akkor a világ többi özszesz asszonyát bizonyos tekintetben testvérnek tekintjük ki. Ebben rejlik a házasság mély gondolata. De hogy ha valaki a mellett szűzies maradhat, a nélkül, hogy erőt venne a természetén, akkor az nagy szerencse.

És erre Tolsztoj elbeszélte, hogy ismert egy házaspárt, amely sok esztendőig testvérként élt egymással. Ez az egyértelműség annyira hatott rá, hogy a házaspárnak barátságos levelet írt, amelyben szerencsét kívánt a viszonyuk tisztaságához. Erre a levélre meglepő választ kapott. Az asszony határozottan elhárította magáról a dicsőretet s kijelentette, hogy az ő leghőbb kívánsága az, hogy ne csak barátinője legyen az urának, hanem igazi felesége is, hogy gyermekei legyenek. A férje azonban meg akarja őrizni viszonyuknak a tisztaságát, ő hát aláveti magát kívánságának...

Itt Tolsztoj szava elakadt s sirni kezdett.

— Közülünk, bűnösök közül — folytatta aztán, erőt véve felindulásán — ki merészkedhetnék, hogy szemrehányást tegyen ennek a házaspárnak, ha végül mint férj és feleség kezd élni? De ez a nyílt szívű vallomás egy szelíd asszonytól és az ő nyugodt megadása a férj akaratát előtt — mindez mily fölemelő.

— A Vatikán és a modern technika. Míg XVI. Gergely megrögzött ellensége volt minden újításnak, és egyházi államában még a vasutépítéshez sem adta a hozzájárulását, addig manapság már egészen más a szellem a Vatikánban. Ott megtalálhatjuk már mindazokat a gépeket és eszközöket, amelyek a modern technika és ipar haladását dicsérik. Így csilingel már benne a telefon, a régi, rézből vagy bronzból való melegítő serpenyők helyett ott vannak már a Vatikán termeiben a legújabb kályhák s mint az *Independance Belge* jelenti, a pápa palotájában nemcsak a villamos lámpák fogják terjesztani a világosságot, még a pápa magánlakásában és az államtitkár szobáiban is, ahol eddig a régi olajlámpákat használták. Szóval, a Vatikán sem ellensége többé a technika haladásának.

— Több próbát! Párisban vasárnap este a Colonne-féle hangversenyen egy kis botrány történt. A botrány különösen érzékenyen érte Motté Félixet, a német karmestert, aki néhány esztendő óta jár már vendégszerepelné Párisba. Beethoven C-moll szimfóniájánál tört ki a zajongás a legfelsőbb karzatokról. Motté egy kicsit lassan bánt el az első tétellel és ezáltal erősen kitűnt, hogy a zenekar

nincsen jól begyakorolva, minden összefüggés nélkül játszott.

— Mi az?

— Több próbát kérünk! — ilyen kiáltások hangzottak többfelől s a zajongás csak nagy nehezen csillapult le. Kárpótlásul Mottéknak kétszer kellett előadnia Wagner bölcsődalát, amelyet ő maga hangszerezett, a felesége pedig szépen énekelt. A közönség ingerültsége különösen Colonne ellen nyilatkozott meg, mert ő rendelkezik a próbákkal.

— A gyermek egészsége. Aki gyermeke egészségét meg akarja őrizni és az iskolabajlás viszonyaitól szabadon álló képességet akar benne fejleszteni, gondoljon mindig arra, hogy a gyermek egészségét építeni kell élete első napjától kezdve mindaddig, amíg — gyermek. A legcsekélyebb eltérés a természetes életmódtól ártalmára van a zsenge szervezetnek. Ezért minden észszerű nevelésnek az a lényege, hogy a gyermektől távol tartsanak minden káros befolyást és izgalmat. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha maguk a szülők nap-nap után személyesen őrködnek gyermekük fölött. Sajnos, éppen jobb módú családokban, amelyek bizonyos társadalmi követelmések rabjai, szokták a gyermeket kevésbé megbízható vagy közönyös cselédekre bízni.

Pedig az anya nem a társaságé, hanem első sorban a gyermeké. Még kedvezőtlenebb az alsóbb néposztályok helyzete, ahol a szülők a házon kívül kénytelenek mindennapi kenyerüket megszerezni. Pedig milyenek azok a gyermekek, akik négy fal közt élnek, játszanak és alsznak. Többnyire dohos, nehéz levegőjük van ezeknek a szobáknak s a világosságot, minden testi jólétnek forrását többnyire elzárják függönyök, s a fűtés rendszeren nem történik az egészségnek megfelelő mértékben. Legyen a szoba melegsége átlag tizenhét-tizenkilenc Celsius fok; valamivel hűvösebb levegő — legálább rendszeres időben — még mindig kevésbé ártalmas, mint a tulságos meleg. Beteg gyermeknek a betegség szerint rendszeren más és más melegségre van szüksége, amire nézve természetesen orvost kell meghallgatni. Mindezeknek a követelményeknek azonban csak úgy lehet megfelelni, ha a gyermekszobában hőmérőt tartunk. Ezenkívül legyen mindig kéznél egy másik hőmérő is a testi melegség megállapítására. A testi melegség pontos ellenőrzése különösen a betegség elején nagyon fontos. Ami a gyermekek táplálkozását illeti, nem hangsúlyozható elégszer, hogy minél kevesebb édességet és tésztát adjanak nekik, de semmiesetre semmi néven nevezendő szeszest italt. A gyenge gyermeki agyvelőt erősen veszélyeztet az alkohol. Aki egészséges gyermeket akar nevelni, annak első sorban érteni kell a gyermekek táplálását.

REGÉNY.

Jour-fixe kisasszony.

(13) — REGÉNY. —

Írta: MOLNÁR FERENC.

— Mert szerelmes vagyok magába, ezért, egész egyszerűen.

Szünet lett, esond. Hallgattak mind a ketten és ennyi őszinte komolyság után a lány is megbánta, hogy leháskodott. A doktor szólt elsőknek:

— Én ugy szeretem magát, hogy engem nem lehet magától semmivel se eltántorítani. Nekem ugyan mondhatják, hogy maga flirtel... — Szép.

— Mondhatják... tudom is én, hogy mit mondhatnak! Nekem beszélhetnek botrányról, városligetről...

Elza érezte, hogy a doktor szándékosan csoportosítja azokat a dolgokat, amelyek az ő nőlivését megnehezítik. Nem szólt.

— Beszélhetnek — folytatta Verme — találkozókról, rejtelmes idegenekről, hazudhatnak, pletykálhatnak...

Ez az utóbbi két kibesbitő jól esett.

— Bizonyíthatják, hogy pénze nincs... Elhallgatott, de a lány nem vette át tőle a szót. Azt hitte a férfi, hogy ez azért van, mert az ő beszéde hatott. Folytatta, most már kissé zsarolva a lányt:

— Én nem hallgatom senkire. Más talán visszaradna, én nem...

Elza érezte az igazságot, amely így kialakult a lelkében ebből az ügyetlenül szónokoló figurából. Tudta, hogy rossz a hire. És ez a gőzember zsarolai jött ide. — gondolta — azt

mondva: „Lám, senkinek se kellesz, én beviszlek a társaságba, megvédelek a nevemmel, de jöjj hozzám feleségül!”

Föllált, és talán tulságosan is hideg hangon jegyezte meg:

— Kedves doktor, maga itt nagyon sok ostobaságot beszélt össze-vissza. Meg is sértett. De önnek meg lehet bocsátani...

A doktor is föllált:

— Ezek után... — hebegte.

— Ezek után — vágott közbe a lány — talán meg se köll várni a mamát!... Nem gondolja?

— De gondolom... — mondta a doktor és meghajolt Elza előtt.

— Kisasszony — szölt — én vagyok az utolsó élő Jókai-regényhős Budapesten. Én elmegeyek, kikergetted, de ha szükség lesz rám, parancsoljon velem...

Egy kis szemtelenséget se tudott magába fojtani, látva, hogy a lány még feleltre sem érdemesíti.

— Nőül is veszem... Akármikor lesz rá szükségem...

És elment.

Mint valami kis átmeneti kellemetlenségről, úgy számolt be erről a látogatásról még mindig öltözőkődjé anyjának Elza. Azt egyszerűen elhallgatta, hogy Verme megkérte a kezét. Benne csak az maradt meg a jelenet utóidéjé, hogy ő már odajutott, hogy őt *decore valaminek* lehet megkérni. Hogy ime akadt valaki, aki azt mondta, hogy mégis nőül veszi. Ez a mégis bántotta, de Miklósrá gondolt, aki szerelmes nagyságban tünt föl előtte. Besétált a szobájába, és kihuzta a fiókját, hirtelen rántással, hogy előregurult benne a szilva, a száraz asztalt-szilva. Miklósnak egyszerűen, világosan megírta, hogy jöjjön el, kérje meg a kezét, hogy az anyja már beleegyezett. Aztán, hogy a levelet elküldte a postára, az ablakhoz ült az ő rendszer karosszékebe, és elővette a könyvet, amelyet utóljára olvasott. Egy nap...

pot megforgatott benne, és letette. Nem volt kedve igazságokat bevenni. Valami álmódózó mesekönyvet szeretett volna, jóvendő boldogságról, két gyerekről, világoz égről, királyokról, akik egy ürvecipellő miatt hadat viselnek. A könyvveszekrényéhez ment, s keresgélte az alul összedobált régi kötetek közt, amelyeket gyerekkorában olvasott. Egy szineskötésű könyvre nagy betűkkel volt nyomtatva: *Andersen*. Valami fölbuzgó, nagy, tiszta örömmel kapott utána, mint valami kineset, vitte magával a karosszékebe és belemerült; mo'hón olvasta a kis cinkatona szomorú történetét, sorba a tengerkirály hosszuhaju, halfarku leányainak regéjét, megfűrésztötte a lelkét ebben a halhatatlan, naiv könyvben. Ime, tudott szomorodni a babák szerelmén, vágatott a lelke tiszta fehér sivatagon át a hőkirályné szánkójával s igazán nem érdemelte meg, amikor a mamája már puderezett arccal, fölsültött hajjal csak úgy félreszólt hozzá, miközben a tükör előtt nézte a rubáját:

— Már megint valami regényt olvasol?

IX.

Nem volt más a szobában, csak Elza, meg Miklós. Elza az asztalt szilvával játszott, épp az imént vette elő, a fiu nagy meglepetésére.

— Az apám, az apám — sóhajtott Miklós — hiszen tudja...

Elzának az agyán körsztlüvillant ez az érzés, hogy ő nem lesz ennek a fiúnak a felesége. Vannak, akik ezt előérzetnek nevezik, s mint öntudatlan érzést, bizalmukkal tisztelik meg. Pedig ez az okos ember agyának a rendesnél gyorsabb működése, amely a láncszemeket csodás sebességgel fűzi logikás sorozattá. Elzánál is így volt ez.

— Az apám — mondta Miklós — régimódi magyar ember. Becsületes ember. Nem ad semmit az előítéletekre, de „ehhez a dologhoz — így mondta — nincs sok kedve.”

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről ad hírt: Fleischler Ignác kézműveskereskedő Vukovár, Neugebauer Ferenc vegyeskereskedő Guntramsdorf, Kunerth Antal kereskedő Reichenberg, Mandl Mór kereskedő Budapest.

Eszesárak. A kontingens nyerseszec ár Budapestén pénzben 17.25 forint, áruban 17.50 forint. — Bécsben 18.10 forint pénzben, 18.30 forint áruban.

Szarvasmarhavasár. (A budapesti marhavasártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 1546 darab, magyar tehén 460 darab, szerbiai marha 285 darab, bivaly 33 darab, bika 95 darab, összesen 2419 darab. Gazdasági marhák: Igás- és hizalmi való ökrök 181 darab, fejős tehén 152 darab, igás bivaly 10 darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zartáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 28 főtől 30 főt, kivételosen 31½—32 főt, 100 kilónként élő súlyban, középmínőségű 24 főtől 27 főt, silányabb minőségű 20 főtől 23 főt, Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 30 főtől 32 főt, középmínőségű 26 főtől 29 főt, silányabb minőségű 23 főtől 25 főt, Szerb és boszniai ökrök legjobb minőségű 22 főtől 26 főt, silányabb minőségű 20 főtől 21 főt, Bika jobb minőségű 22 főtől 24 főt, bivaly 17 főtől 22 főt, Magyar tehén 20 főtől 26 főt, Tarka tehén 22 főtől 30 főt, kivételosen —, forint. Gazdasági marhákért: Igás ökrök elsőrendű 31 főtől 33 főt; 340 főtől 380 forintig páronként, közép 28 főtől 30 főt, 360 főtől 330 főt páronként. Hizalmi való ökrök felhár 22 főtől 25 főt, Fejős tehén keresztzett színes 80 főtől 120 főt darabonként, bonyhádi faj 110 főtől 160 főt darabonként. Igás bivaly — főt páronként, Tacara, bogy 500 dróbal kevesebb vágómarha hajtott fel a mai vásárra, az árak általánosságban nem változtak, miután a kereslet úgy a helybeli mérásrosok mint idegen vendők részéről is gyengébb volt mint a múlt héten. Konzervgyártási célra alkalmas marha iránt meglehetősen jó kereslet volt, ilyeneknek ára 100 kgként ½—1 főt emelkedett. Jármos ökrök és fejős tehének iránt ma valamivel gyengébb volt a kereslet.

Borjűvásár. (A budapesti marhavasártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 439 darab, leölt borjú 82 darab, növedékmorha — darab, bárány élő 82 darab, leölt bárány 1886 darab. Árjegyzés azonos telekeltől: Árjegyzések: Belföldi élő borjú 33—38, I. rendű 39—42 — kr-ig, leölt borjú 38—44 krajcárig kilónként. Élő bárány — forinttól — forintig, leölt bárány 0 forinttól — forintig. Az irányzat lanya.

Budapesti sertés-konsumvasár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konsumvasár árjegyzése 1899. március 1-én. Készlet 730 darab. Értékzet 680 darab. Összesen: 1410 darab. Eladott 516 darab. Maradt 894 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. súlyban 46—48½ krajcár, 220—280 kgr. súlyban 46—49 — krajcár, 320—380 kgr. súlyban 47—49 — krajcár, Öreg nehez páronként 400—600 kilos 45—47 krajcár, Malacok 40—44 krajcár kilónként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi juhűvásár. A mai juhűvásáron a felhajtás 409 darab juh volt. Az árak páronként: kiviteli 20—25 — forint, selejtes — forint.

Bécsi szarvasmarhavasár. A mai vásárra felhoztak 4192 darab borjút, 1905 darab élő sertést, 1987 darab levágot sertést, 379 darab levágot juhot és 2448 darab bárányt. Nagy hozam, árak visszamek.

Eladási árak: Levágot juh 36—42 krajcár, elsőrendű 44—54 krajcár, élő borjú 58—62 krajcár, elsőrendű — krajcár, legelsőrendű — krajcár, fiatal sertés 37—45 krajcár, levágot nehez sertés 44—48 — krajcár, könnyű sertés — kron, elsőrendű sülő 46—54 krajcár, levágot juh 26—40 krajcár kilogrammonként. Bárány 5—13 forint páronként.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 2.

Buzában megnyitáskor nyugodt volt a hangulat. A kínálat mérsékelt, a vételköz lanya, minthogy a malmok közül csak néhány vett részt a keresletben. Összesen 14.000 métermazza került eladásra 2½—5 krral olcsóbb árakon. Idegen árúknak a kereslet hiánya következtében nem volt forgalom. Egyéb gabonaművekben lanya volt a forgalom, változatlan árakkal.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 450 mm. 81 k. 10 főt 70 kr, 900 mm. 79.5 k. 10 főt 70 kr, 100 mm. 80 k. 10 főt 70 kr, 100 mm. 80 k. 10 főt 67½ kr, 100 mm. 79.5 k. 10 főt 67½ kr, 100 mm. 78.5 k. 10 főt 60 kr, 200 mm. 79.5 k. 10 főt 62½ kr, 100 mm. 80 k. 10 főt 67½ kr, 500 mm. 78.5 k. 10 főt 65 kr, 100 mm. 79 k. 10 főt 65 kr, 100 mm. 79 k. 10 főt 65 kr, 100 mm. 79 k. 10 főt 65 kr. Pest megyei: 500 mm. 79 k. 10 főt 40 kr, 100 mm. 77.5 k. 10 főt 35 kr, 100 mm. 79 k. 10 főt 45 kr. Fehérmegyei: 250 mm. 79 k. 10 főt 60 kr, 100 mm. 77 k. 10 főt 60 kr, 500 mm. 78 k. 10 főt 55 kr, 100 mm. 77 k. 10 főt 45 kr.

Felvidéki: 200 mm. 79 k. 10 főt 35 kr, 100 mm. 78 k. 10 főt 35 kr, 200 mm. 78 k. 10 főt 25 kr, 200 mm. 76.5 k. 10 főt 15 kr, 100 mm. 76 k. 10 főt 15 kr. Dunavidéki: 100 mm. 74 k. 9 főt 25 kr. Bácskai: 1300 mm. 74 k. 10 főt 10 kr, 800 mm. 73.3 k. 10 főt 10 kr, 350 mm. 72.5 k. 10 főt 10 kr. Mind 5 hónapra. Zab: 100 mm. 6 főt 15 kr, 100 mm. 6 főt 12½ kr, 100 mm. 6 főt 05 kr. Készpénzfizetés mellett.

A készru hívtalos jerseyéze a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza (t), bűnági, tiszavidéki, pestvidéki, fejőmgyei, bácskai, román, szerb, bolgár, Rozs, Áru, Tengeri májusra, Repce, Kéles. Includes prices for various types of grain and oil.

Határídőzlet. Határídőzletben szintén csendes volt a hangulat és csekély forgalom mellett az árak hanyatló irányt vettek.

Forgalomba került:

Table listing grain arrivals: Buza márc-ra, Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs márciusra, Tengeri májusra, Zab márciusra, Káposztarepce.

Déli egy órák a következő zéróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table of exchange rates for various currencies and goods: Buza márciusra, Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs márciusra, Rozs októberre, Tengeri októberre, Tengeri májusra, Zab márciusra, Zab októberre, Repce augusztusra.

Délután fél ¼ órák zárul:

Table of closing exchange rates: Buza márciusra, Buza áprilisra, Buza októberre, Rozs októberre, Rozs márciusra, Tengeri októberre, Tengeri májusra, Zab októberre, Zab márciusra, Repce szeptemberre.

A budapesti értéktözsde.

A mai üzlet gyengébb külföldre lanya irányzatban mozgott, minek folytán a vezető értékek árai csökkentek. A forgalom mérsékelt volt.

A helyi piac helyi realizációk befolyása alatt gyenge volt s az értékek túlnyomó része csak olcsóbb árak mellett került forgalomba.

A déli tőzsde gyengébb Berlinre lanya volt. Valuták és éreváltók változatlanok.

Az előtözsde gyenge. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 397.—399.—, Osztrák hitelrészvény 369.70—370.60, Osztrák-magyar államvasuti részvény 361.20—361.90, Rimamurányi vasúti 324.25—325.50, Kőzuti vasút részvény 396.—396.50, Magyar villamos r.t. 156.—, Jelzálogbank 253.90—254.75, Leszámitoló részvény 204.75—205.50 forinton.

A déli tőzsde változatlan. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 397.10—397.90, Osztrák hitelrészvény 369.70—370.30, Osztrák-magyar államvasuti részvény 361.40—361.70, Jelzálogbank részvény 254.—, Leszámitoló bank 265.75—266.—, Kőzuti vasút 396.—398.— forinton.

Az előtözsde irányzata csekély üzlet mellett nyugodt maradt. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 369.60—370.25, Magyar hitelrészvény 397.25—397.50, Osztrák-magyar államvasút 361.10—361.50, Déli vasút 66.75—67.— forinton.

Délutáni zárlat: Osztrák hitelrészvény 369.80 forinton. Díjbiztosítók: Osztrák hitelrészvény holnapra 2.—2.50; nyolc napra 6.—7.—; utolsó márciusra 12.—13.— forinton.

Leszámitoló árfoalyamok:

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of Budapesti közüti vasp. részj., Déli vasút, Osztr.-magy. államvasút, Budapesti bankgyesület, Fiumei hitelbank részvény-társaság, Belvárosi takarékpénztár r.t., Egy. Budap. f.óv. takarékpénztár, Pesti hazai első takarékp., Kőszénbánya és téglagy. r.t., Magy. ált. kőszénbánya részv., Magyar aszfalt részvénytársaság, Salgótarjáni kőszénbánya r. társaság, Ganz-féle vasöntő részv.-társ., Weitzer-féle waggonyár., Magy. állami vasút r.t., Budapesti közüti vasp. ideigl. részj., Budapesti városi villamos vasút.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Table of official closing rates: Aranyáradek, Koronaáradek, Kézü vasuti kölcsön, Magyar aranykölcsön, Államvasuti kölcsön, Vasbanutkölcsön, Magyar nyerménykölcsön, Egyes. papíráradek, Egyes. aranyáradek, Aranyáradek, Bolgár vasuti kölcsön, Bonyák kölcsön, Budapesti fővárosi kölcsön, Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Table of exchange rates: Budapesti közüti vasp. részj., Déli vasút, Osztr.-magy. államvasút, Budapesti bankgyesület, Fiumei hitelbank részvény-társaság, Belvárosi takarékpénztár r.t., Egy. Budap. f.óv. takarékpénztár, Pesti hazai első takarékp., Kőszénbánya és téglagy. r.t., Magy. ált. kőszénbánya részv., Magyar aszfalt részvénytársaság, Salgótarjáni kőszénbánya r. társaság, Ganz-féle vasöntő részv.-társ., Weitzer-féle waggonyár., Magy. állami vasút r.t., Budapesti közüti vasp. ideigl. részj., Budapesti városi villamos vasút.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Table of clearing rates: Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Magyar aranyáradek, Magyar koronaáradek, Magyar ipar- és keresk. bank, Magyar jelzálog hitelbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasúti.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 3-án.

Párisi regény.

Színház 5 felvonásban. Irta: Feuillet Octave.

Személyek:

Henry de Targy	Ivánfi	Vaumartin	Zilahi
Br. Chevrial	Ujházi	Villiers	Náday
Chesnel	Bercsényi	Rose	Nagy
Juliani	Horváth	Targyné	Lendvayné
Laubénére	Dezse	Marcelle	Hegyesi
Tirandrel	Latabár	Chevrial br.-né	Alszezi

Közdet 7 órakor.

Szombaton Rosenkranz és Gildenstern.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 3-án.

Zárva.

Szombaton Héphely (először) — Viora.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 3-án.

Dr. Pepi.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Albert Carré. Fordította: Zilahi Kiss Béla.

Személyek:

Bichard	Góth	Courtelinné	Nikó L.
Eugénie	Kalmár P.	Blanche	Izabó P.
Coherel	Gyöngyi	Oscar	Páloszi
Hernance	Harashty H. Ida	Hettyey A.	
Adrien	Szerényi	Virginie	Makroczyne
Courtelin	Balassa	Liza	Boros F.

Utána:

Hajnali vendég.

Vigjáték egy felvonásban. Irta: Siraudin. Fordította Sz. F.

Közdet 7 1/2 órakor.

Szombaton Dr. Pepi és Hajnali vendég.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 3-án.

Blaha Lujza asszony, mint vendég.

A falu rossza.

100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínmű dalokkal 3 felv. Irta: Tóth Ede. Zenéjét összeállította Erkel Gyula.

Személyek:

Feledi Gáspár	Horváth	Csapó	Márton
Lajos	Szirmai	Csapóné	Izabó
Boriska	Gazi	Sulykóné	Borand
Bátki Teresi	Lukács J.	Tarisznayné	Deliné
Göndör	Kiss	Kántortanító	Ujvári
Finom Rózsi	Blaha	Adus	Várnay

Közdet 7 órakor.

Szombaton A görög rabszolga. (először).

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 3-án.

Miss Mary Halton vendégfellépéssel.

A gésák

vagy : Egy japán teaház története.

Énekes játék 3 felvonásban. Irta: Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil.

Személyek:

Reginald	Kemény	Bolton	Béres M.
Bronville	Palásthy	Vun-Csi	Sziklai
Unningham	Odry	Imári mári	Boross
Grimston	Kardos	Mimóza, gésa	M. Halton
Downey	Simon	Molly Seamore	Ledofsky

Közdet 7 1/2 órakor.

Szombaton A gésák.

Alkalmi vétel!

A Fodor Károly és Tsa cég felszámolási készletéből átvett

világhírű amerikai „Columbia“

lánc nélküli és láncos, valamint

elsőrendű stájer „Meteor“ kerékpárokat

rendkívül olcsó áron adjuk el.

Wollák és Tsa Budapest,

VI., Andrassy-ut 45.

Tágas, elegáns téli kerékpáriskola.

V., Erzsébet-tér 17. szám alatt.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházközségek, valamint más hitelképes egyének kedvező áron részletek mellett kapnak szállárd gyártmányú asztalos- és kárpitozott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Arjegyeket 25 kr. levéljeggyel beküldés ellen kéremintve küldtünk meg B. osztály. 5167

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérleti.

Közdet 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma ünnepi előadás!

50-edszer:

RECLAM ASSZONY.

Közdet 8 órakor. — 10-től kezdve a

Szenzációs Variété-műsor, és pedig: Mr. Staley és Miss Birbek

A zene-kovácsműhely

BARNUM

az ő világhírű dog-kutyáival; továbbá a francia duettisták a disznajukkal Hilaris és Tordant.

Valamint az összes műsorok.

Vasárnap, délután negyedél órakor Szűcs Lacl jutalmajátéka „Nebántsvirág“ operettben Tomory Mellona urhölgy és Ferenczy Károly, a Magyar Színház volt tagjaival, mint vendégek.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

GICHNER JANOS és TÁRSA paplan, matrac és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny, ággy- és asztaltisztító stb. nagy válogatásban. Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám. Arjegyket küldve ingyen és bérmentve küldünk. Nem tartozó árakat kiserelünk, vagy a pénzt visszadjuk.

Purgleitner J. gyógyszerháza

„Szarvashoz“, Grác. Engelhofer ideg- és izomeresztő esszenciája. Illatos alpesti növényekből. Arc-, fej-, izület- és keresztcsontfájdalmak, továbbá a végtagok, az egész test és az idegek gyengesége ellen. Egy üveg ára 80 kr.

Stiriai növénynedv

(Steirischer Kräuterstoff) mell- és tüdőbetegnek részére. Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyakódás, rekedtség, idült hurut és számköhögés, nehé? lélegzés, tüdővész, továbbá a légzőszervezet összes bajai ellen legjobb sikerrel használható. Egy üveg ára, Budapestben átvéve, 88 kr.

Dr. Wuchta növénykenőcs

fájdalomcsillapítólag és gyógyítólag hat közhvény, csusz, szaggatás, izmok és idegek merevsége, szűcsök, helyi gőresők és hasonló bántalmaknál. Nagyobb üveg ára 1 frt, kisebb üveg ára 60 kr.

Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-u. 12. Raktár azonkívül az ország csaknem összes gyógyszerházaiban.

Kávémagazin Budapest.

KÁVÉ

elváromba, költségmentesen házhoz szállítva. 1/2 kg. Kuba kávé 6.50 1/2 kg. Mokka kávé 6.50 1/2 kg. Jáva kávé 6.50 1/2 kg. Gyöngy kávé 6.50 1/2 kg. Portoriko kávé 6.50 1/2 kg. Császárkóvérék tea 1.55 1/2 kg. Törmelék tea 0.95 Postán utánvéttel; vagy a 1/2 kg. súlyú bekvüldésével naponta az utolsó bérmentve. Minden csomaghoz levelezőlap mellékelve, melyen kérem megjelölésűk nyilvántartását. Egyes fajokat vegyesen is küld: A budapesti kávé-magazin BELÁK ISTVÁN Budapest, VII., Rottenbiller-utca 4. sz. Telefon 61-75. Kiszárolgatók szűkítés: RUD. PESTRÖL.

ÉLŐSÖVÉNY.

Gleditschia (koronatóvis, kizsztatóvis vagy tükés lepényfa.) Valamennyi sóvány-növén között legelső. Gyorsan fejlődik, nem ocselődik (mint akasztó, orgona stb.) stürú izmos (15-25 cm ága) tövisével ombor és bármí állatnak ellenáll. Földön, fehéren, homok, mozsos, kőves szikes stb. talajban kitűnően él. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, mezők, kertek, stb. körül korlátozottan felülmúlhat, legolcsóbb, örökös sóvány képez. Ezor darab csemete ára 6 frt, elcsend kérésár méterre. Minden megrendeléshez rajzokat illatioit, nyomtatott illatioit és kezelési utasít mellékeltek. Ismeretét árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szö lő ültető.

Szabadalmazva Ausztria-Magyarország és Franciaországban. Egyezri lenyomással 12 cm. széles és tetszés szerint 40-60 cm. mélységű kerék góré csiná, melyből a földet kiemeli, kitűnő eredménnyel használható bármilyen gyökere és stürü növények, olványok ültetéséhez és letöltéséhez, kerék csomótok, egybenemdi kerék ültetők elősövény és bármí dugványok ültetéséhez. Szőlők, gyümölcsösök és szőlő vagy falkalok trágya szásához. Kiállítás kitüntetések. Nagy-szombatan nagycserém és elsőrendű díszelővel. Nagyváradon 1891-ben ezüst oltóvel. 1896-ban nagy ezüst érem és díszelőkvel. Kassán ezüst éremmel ékített dísz oltóvel. Az országúti kiállításán Budapestben kiállítás nagy érem és oltóvel. Szabaton-Füreden ezüst oltóvel. A bírassal nemzetközi kiállítás nagy ezüst érem és díszelőkvel. Ezen felül ezorok mási elismerő levelek bizonyítják kitűnő gyakorlati képességét a földet azt, hogy szőlőket, kerteket gyümölcsöket, egy minden más, mező vagy belgazdálkodással való növényültetéshez, és olóvén készítését, hogy évtizedek múltán sem romlik el, az egész évtizedt pedig, bármíhis szükségessé nyertit lyukak furásánál 2-3 nap alatt könnyű és gyors munkájával már behozza. A lapokban hirtelre szabaddalozott, de nagyrészenben használatképtelen új találmányok megrendelése tartozódozó tett ugyan sok megrendelőt, de itt má a font íróit, és még mindig szaporodó számú írók és kitüntetések szerint mindmáig a tárgy célzatosraégerül biztosítva van. Ara azé 30, oris kivételben 4 frt 50 kr., 10 darab 40 frt. Megrendelhető a Szűlőültetvény-telep kezelősége-nél Nagy-Kágya, u. p. Székelyhíd.

Általános elgyengülésnél, az alhasi szervek rendellenes működésénél, moll és gyomor fájdalmaknál, nemkülönb az üdüők legjobb és legizletesebb erőltetőszert képezi

OFF JÁNOS FELE MALATA KIVONAT EGÉSZSÉGI-ITAL

Egy palack ára 75 kr., 5 palack bérmentve 3 frt 75 kr. Kapható az összes gyógyszerházaiban, drogua-, csemege- és fűszerkereskedésekben. Magyarország kizárólagos főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Király-utca 12. sz.

Posztoszejjelküldés csak magánosoknak. Egy vég, 3-10 m. hosszu, teljes ultiénynek ára csak. Eppen most jelent meg: Jósolás kézből. Több külföldi író nyomán írta: ifj. Lónyay Sándorné. Ara 1 forint. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában, József-körút 18. 2 frt; terjedő megrendelések csakis az ősszeg előleges beküldése ellenében teljesítenek.

Minták ingyen és bérmentve. — Minták szállítási. Magánosok figyelem! Csak kővetendő vásárlóknak az áraknak megfelelően. Fővárlágostással és bizonyítványokkal csak Krausz Adolf posztókereskedő Budapestben a szabónak, ha mintakönyvből tesz rendelést, a következő ajándékot adja: 10 frt vásárlásnál egy nadrágot 50 kr.-ért, 20 frt egy blónyt 1 frtért, 60 frt 1 finom blónyt egészen ingyen. Eszenkülvül a több még kővetése engedelmény kapja: 3 frt az uterje után, a több 20%-ot. Ezeket az ajándékokat a magánosve fizeti, ha Krausz Adolf mintakönyve után a szabónál vásárol.

* NEW-YORK * ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG Alakult 1845-ben.

Az összes nyereemények a biztosítottak tulajdonát képezik. Kivonat az 1898. évi üzleti jelentéséből: Aktívák összge 1.089 millió korona Évi bevétel 227 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett 107 1898-ban költöt új üzletek összge 760 Tiszta fölszaleg 1898. végén 132 Az 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett nyereeményosztalékok összge 14 millió koronára rugott. A New-York a müvelt világ összes országában bir flókokkal. Referenciák Magyarországon: Magyar Általános Hitelbank. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Magyarorszári vezérigazgatóság: Budapest, Erzsébet-körút 9-ll., New-York palota.

